

Unitárius Közlöny

KOLOZSVÁR, 1888–1948/1990. • 29. (89.) ÉVF. • 2. SZÁM • 2019. FEBRUÁR • ÁRA: 3 LEJ

Fotó: Czire Alpár

Kályhameleg

• Bár ma már talán még faluhe-lyen is egyre kevesebben gyűjtanak be a fatüzelésű kis érc-kályhákba, sokunknak idézi fel a családi fészek melegét, a nagy-szülők mosolyát, a gondtalan gyermekkort a kályhában vígan pattogó tűz.

A lángocskák hamar kimele-gítik a kályhát, s melegük nem-csak a szobát, a konyhát fűti: mintha a kinti havazásból érkezők elcsendesedő szíve is jobban felmelegedne az ember-társak iránt.

A lángok duruzsolását hallga-tók magukba révednek, a télben új tavaszt terveznek, szebb jövőt remélnek. A tettek mezejére lépést elő kell készíteni. Számba kell venni a megvalósításokat, szembe kell nézni a tévedésekkel, be kell látni a hibákat, hogy a belső erőket, mint mag a csírázás előtt, az élet, az igaz, a jó, a szép szolgálatába állíthassák. Ha majd a nyár hevében a szemek a hideg érc-kályhára tévednek, elégedet-ten nyugtázzák: sikerült. A téli tervek megvalósultak.

A tartalomból:

Így jobbíthatsz életeden egy jegyzetfüzettel

4

Életöröm a hitben

7

„Ditsérjétek Istent...”

9

Irodalmi pályázat

12

Tájékoztatás az Egyházi Képviselő Tanács 2018. évi IV. évnegyedi üléséről

20

Világimanap 2019

23

„Boldog az az ember, akinek te vagy ereje, aki a te utaidra gondol.” (Zsolt 84,6)

Felhívás adakozásra

DÁVID FERENC-SZOBOR KOLOZSVÁRON

A Magyar Unitárius Egyház több, mint egy évszázados álma valósult meg 2018-ban, amikor elkezdődtek Dávid Ferenc teljes alakú szobrának munkálatai.

A szobor nemcsak a kincses város unitáriusai számára jelent majd büszkeségforrást, hanem a világon élő összes hittestvérünknek.

A közös teherviselés jegyében egyházunk főhatósága azzal a kéréssel fordul minden unitárius gyülekezet és magánszemély felé, hogy anyagi támogatásával járuljon hozzá a szobor felállításához.

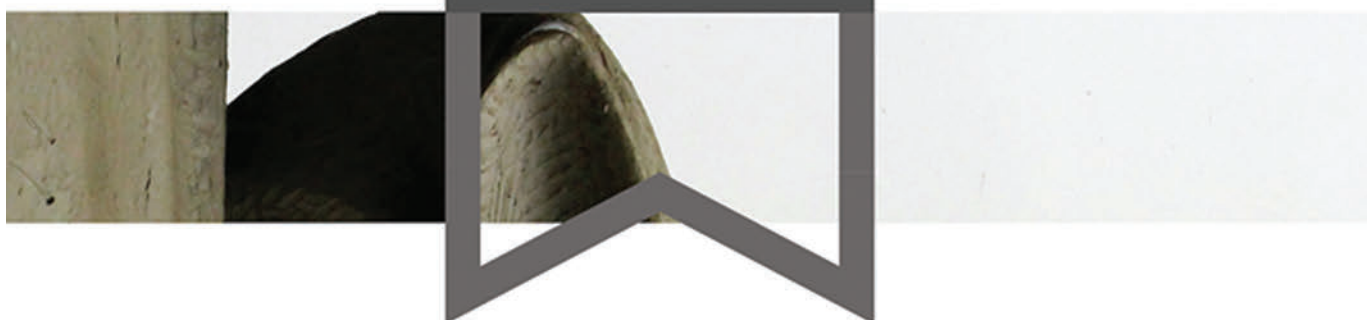
Bankszámlaszám:

RO19 OTPV 2000 0034 8014 RO01

RO23 OTPV 2000 0034 8014 HU01

OTP Bank, Kolozsvár

SWIFT: OTPVROBU

LÉLEKKENYÉR

Boldogság

Kedvenc filmem egy 2006-ban készült, Oscar-díjra jelölt film, amelynek címe *A boldogság nyomában*, s ez a film számomra hitelesen fejezi ki az emberek boldogsághoz való viszonyulását. A film főszereplője, Chris Gardner mindent elkövet, hogy a családja boldogan, biztonságban éljen. Ám a szerencse valahogy sosem szegődik mellé. Bár fáradhatatlanul próbál meggazdagodni, egyre szegényebbek lesznek, végül a felesége is elhagyja. A férfi magára marad az ötéves kisfiával. Chris ekkor kockázatos lépésre szánja el magát. Feladja állását, és jelentkezik egy bróker cég tanfolyamára. Miközben egyre mélyebbre merül a brókerkedés rejtelseiben, pénz híján hamarosan váróterem, menhelyek lakói lesz ő és a fia. Chris bízik abban, hogy jókedvvel, szeretettel minden bajt le lehet győzni. Ez az igazi élettörténet végül jól végződik. A sok megpróbáltatáson átesett apa eléri célját. A sok sírás és kétségbeesés után fogalmazza meg fiának tanácsként: „Amikor összetörnek az álmaink, nagyobbat keresünk... Ne higgy annak, aki azt mondja, nem vagy rá képes! Ha van egy álmod, ne mondj le róla! Ha valaki nem tud valamit, azt szeretné, ha te sem tudnád. Ha akarsz valamit, tegyél érte!”

Mi, emberek folyton a boldogság nyomába loholunk, van, aki eléri, mások számára elérhetetlen marad. De az bizonyosan igaz, amit Hamvas Béla fogalmazott meg: „A boldogságot csak az bírja el, aki elosztja. A fény csak abban válik áldássá, aki másnak is ad belőle.”

Megvigasztaltatnak. Nevetni tudnak. Valahogy így értelmezem Jézusnak ezt a mondását: Boldogok, akik tudnak sírni, mert ők nevetni is tudnak.

„A nevetés a lélek csillanása” – mondja Thomas Mann. Minél többet nevetünk, annál szebbnek látjuk a világot. Mert mindenféle csodás dolog történik velünk, amikor nevetünk.

A tüdőnk térfogata megnő, javul a keringésünk és az oxigénellátásunk. Immunrendszerünk aktiválódik, így könnyebben leküzdjük a fertőzéseket. A testünkben több védekező T-sejt szabadul fel, amelyek a vírusokat és ráksejteket hatástalanítják. Ilyenkor endorfinok – a testünk természetes fájdalomcsillapítói – termelődnek az agyban, csökkentve a stresszt.

A nevetés nemcsak a testi fájdalmat csökkenti, a mentális fájdalmat is. Amikor nevetünk, azt üzenjük magunknak és a világnak: nem vagyok hajlandó szenvedni, sírni, szépnek látom ezt a világot.

Ne vess, és veled nevet a világ, sírj, és egyedül sírsz – tartja egy régi angol szólás.

**SZÁSZ-
CSEREY
KATALIN**

Egy kis élettapasztalattal mindenki tudja, hogy a nevetők körül sziget alakul ki a társaságokban, a sírók osztályrésze pedig az elszigetelődés. Utoljára talán az óvodában gyűlnék megértéssel vegyes kíváncsisággal a síró gyerek köré társai. Az iskolások már inkább kicsúfolják egymást miatta, a felnőttek pedig leginkább azzal foglalják el magukat, hogy legyen erejük akkor is jókedvűnek látszani, amikor a legrosszabb a kedvük. Talán ezért lett mára népbetegség a depresszió. Nem néznek ránk jó szemmel, ha szomorúak, sírók vagyunk. Olyan társadalomban élünk, amelyben

„*Boldogok, akik sírnak, mert ők megvigasztaltatnak.*” (Máté 5, 4)

nem divat a szomorúságunkat kimutatni, pedig a könnyeknél semmi sem tisztítja jobban a lelket. Mégis inkább befele sírunk, minthogy kimutatnánk érzéseinket, hiszen olyan nehéz felvállalni sebezhetőségünket, olyan nehéz elviselni a rosszallást.

Jézusnak különös gondja volt a sírókra. Sokszor ment át szó nélkül hangosan ünneplő, láthatóan helyükön levő emberek tömegén, de gyakran megállt egy-egy beteg, kitaszított, síró, tehetetlen ember előtt. Szavai és tettei nyomán ezek rendszerint boldogabbak lettek, mint a többiek talán bármikor. Miközben a világ – ahogy mindig is – az erőseké volt, ő a gyengéket, sírókat kereste fel, hogy a világon létező legnagyobb erővel, a szeretettel ajándékozza meg őket. Ezért jó a síróknak, mert ők ez által megvigasztaltatnak.

Talán sokunknak feltűnt, hogy azoknak, akik a legtöbbet hozzák ki az életből, gyakran nagyon nehéz sorsuk volt (ilyen a kedvenc filmhősöm, Chris Gardner is). Elvesztették szeretteiket, csődbe mentek, komoly betegségben szenvedtek, és valószínűleg még mindig nincsenek túl mindenben, ami megpróbáltatás-számba megy. De boldogok, mert valamikor eldöntötték, csak boldogságban érdemes élni ezt az életet.

A boldogságért tehát keményen meg kell dolgozni. Olyan ez, mint otthonod rendben tartása: az értéket meg kell őrizni, a szemetet pedig ki kell dobni. Az egyik ember a szép kilátást veszi észre, a másik a piszkos ablakot. Hatalmas felismerés, amikor rádöbben: te választod meg, hogy mit látsz meg és milyennek látod azt. Nikosz Kazantzakis görög író mondta egyszer: „Ecseted és festéked van. Beléphetsz a mennyországba, ha megfested”.

Így jobbíthatsz életeden egy jegyzetfüzettel

CZIRE SZABOLCS

• A levéltár számos nagy elődünk jegyzetfüzetét őrzi. Jól láthatóan nem az utókornak írták azokat, hanem önmaguknak, hogy rendet tartsanak saját életükben. Mégis kevés dolog kínál életükbe pontosabb bepillantásra lehetőséget, mint ezek a füzetek.

A leghíresebb jegyzetelési gyakorlat talán Leonardo da Vincihez kapcsolódik, aki ki sem ment a házból füzet nélkül, de ugyanezt olvashatjuk például Hamvas Béla reggeli sétáiról, amikor „gondolatvadászatra” indult, vagy a minap kezembe került Mészöly-jegyzetek is kész kincsesbányák. Nem kell azonban „nagy embernek” lenni ahhoz, hogy rendet akarj tartani abban az egyetlen életedben, ami neked adatott, amidőn azon az úton jársz, amelyen a világon egyedül neked van esélyed arra, hogy te legyél.

Ki tudok békülni azzal, hogy valaki digitálisan kívánja nyomon követni az életét, mondjuk a telefonjában Keep, Evernote vagy más applikáció segítségével, mert a tudati lekövetés a lényeg, nem a forma. Mégis arra bátorítok mindenkit, hogy fontolja meg a papíralapú jegyzetfüzet használatát. Hosszasan lehetne sorolni az érveket mellette, de most csak azt a gyakorlati szempontot emelem ki, hogy a célunk annak a rögzítése, átvilágítása, ami már bennünk van, és ha mindezt aktív, világhálót működtető felületen próbáljuk lekövetni, könnyen eltereli az a figyelmünket a belsőről a külsőre.

Lehetőleg sima, esetleg vonalas füzetet választunk, de semmiképpen ne határidőnaplót. Az másra való. A kedvencem, amelyet egy gumi zár le és az írószernek is van tartóhelye. A füzetbe állítsunk fel fejezeteket aszerint, hogy az alábbi javaslatokból melyeket szeretnénk érvényesíteni. (Tehát nem kell mindet!) Így a tematikusan összetartozó feljegyzéseink egy helyen lesznek, azok bármikor folytathatóak, áttekinthetőek. Ez lesz a „mindenes füzetünk”.

Még egy megjegyzés a tartalomról. Külön füzetben javasolt vezetni a tényleges naplónkat, amennyiben gyakoroljuk azt, külön, ha módszeresen tanulunk valamit, például nyelvet vagy művészetet (persze itt is lehet egy kis hely fenntartva a váratlanul jövő információknak, ötleteknek). Alább nem teszek javaslatot a sporttevékenységünk és időfelhasználásunk lekövetésére, de aki vezet ilyent, az szabadon döntse el, hogy beemeli-e azokat ebbe a mindenes füzetébe.

Ami a módszertant illeti, a következőt javaslom. Ha sikerül felállítanunk a számunkra fontos fejezeteket a jegyzetfüzetben, hogyan is történjen annak a vezetése? Nos, semmiképpen nem úgy, hogy minden alkalommal mindenhová írunk kellene. Azért vannak külön fejezetek, hogy akkor írjunk hozzá, amikor van oda tartozó mondandónk. Rendszeres, lehetőleg

minden esti vezetését javaslom a hálanaplónak, a táplálkozásnaplónak és a szokáskövetőnek, azonnali feljegyzését a gondolatoknak, alkalmoszerű vezetését a többi fejezetnek. A füzet fő szerepe a figyelmünk irányítása, fontos dolgokon tartása. Érdemes időről időre átforgatnunk, hogy emlékeztessen: életünk mely területeiről feledkeztünk meg.

Nos, kedves Olvasók! Ígérem az, hogy ha felállítanak egy ilyen füzetet és rendszeresen vezetik, jelentősen jobbá válik általa az életük. Mi magunk is. Kérem, hogy tegyék meg, és ha egy év múlva úgy érzik, hogy felelőtlen volt az ígéret, nyugodtan kérjék számon rajtam. Szókratész szerint „megvizsgálatlan életet nem érdemes élni”.

Kiadások követése

A pénz elköltése önmagában az egyik legpontosabb tükre hitünknek, értékrendünknek. Nemcsak feljegyezni érdemes, hogy mire is megy el a pénzünk, hanem utólag elemezni is. Meg fogunk lepődni, mennyi mindent elárul rólunk. Először csak próbáljuk minél pontosabban feljegyezni napi kiadásainkat. Ez már önmagában tudatosabbá teszi a költségeket. Aztán elemzésként kérdezzünk rá, mennyi megy el fölösleges dolgokra, netán önpusztításra (pl. cigaretta, egészségtelen nassolnivaló), szórakozásra, és milyen arányban fordítunk jövedelmünkből mások megsegítésére, önképzésre, hosszabb távú befektetésre, maradandó élményekre, kapcsolatápolásra.

Idézetek, gondolatok rögzítése

Amikor jó könyvet olvasunk, gyakran esünk abba a hibás képzetbe, hogy valamikor újraolvassuk, és akkor majd lejegyezzük a minket megszólító gondolatokat. Alapszabály, hogy ami akkor és ott a tudatunkban megszületik, azt azonnal rögzíteni kell, később már nem hozható vissza. Félre kell tenni egy kis időre a könyvet, és minél pontosabban lejegyezni, amit az olvasottak szültek bennünk. Vagy magát az idézetet. A minap például azt olvastam, hogy „Akkor lesz valakiből felnőtt, amikor megérti, hogy az ő életét nála jobban senki nem tudhatja.” Ilyen mondatokért érdemes kinyitni egy könyvet! Ugyanilyen éber figyelemmel nézni a filmeket, online videókat stb. Sőt a beszélgetések inspiráló gondolatait is érdemes utólag felírni. Ne feledjük: végső magányban élünk saját élményeinkkel, ami annyit tesz, hogy mi vagyunk az egyetlenek, akik azt ott és úgy gondolták, érezték, át-

élték. Tartozunk magunknak és tartozunk a Teremtőknek azzal, hogy a kizárólag nekünk juttatott élmények, gondolatok tanúiként számot adunk. Talán még egyszer az unokánk kezébe akad a füzet, és tovább kúszik az inspiráció a nemzedékek fonalán...

Segítségnapló

Illethetjük jótettek vagy jószágnapló névvel is. Ebbe a részbe kerülhet feljegyzésre mindazon személyeknek, intézményeknek vagy ismeretleneknek a neve, akiken segítettünk, néhány szóban konkretizálva a segítség mibenlétét. A javaslat ellenérzést válthat ki, mert olyan, mintha dicsekednénk vagy számon akarnánk tartani jótetteinket. Ha azonban a célját helyesen értjük, könnyű belátni motiváló és hatékonyságfokozó erejét. Azért érdemes időről időre ide nyitni a füzetünket, mert emlékeztet arra, hogy másokkal jót tenni mindennapi életünk része kell hogy legyen. Tolsztoj egyik életelve volt, hogy mindennap legalább egy emberrel tegyen jót. Amely nap nem sikerült, este feljegyezte a naplójába. Talán egyszer mi is eljutunk oda, hogy csak a ritka negatív kivételeket kell feljegyeznünk, de addig maradjunk a sikerek rögzítésénél. Fontos megértenünk, hogy valódi segítségre kell törekednünk, nem a saját lelkiismeretünk megnyugtató-sára. Jószágunk gyakran spontán nyilvánul meg, így helyes. De van, amikor lehetőségünk van tervezni, megfontolni: ilyenkor meg kell próbálnunk a másik élethelyzetét megértve olyan segítséget nyújtani, ami számára tényleges segítség. Ez is tanulási folyamat. Ezért is érdemes utólag röviden reflektálnunk, hogy ez alkalmanként mennyire sikerült

Hálanapló

Ha valaki nem hallaná eléggé tisztán a vallási hagyományok évezredes bölcséletét a hálaérzet életformáló erejéről, akkor hallja meg a mai kutatások egybehangzó véleményét: boldogságérzetünk és lelki egészségünk megteremtésének és fenntartásának önmagában legfontosabb eleme a hála. A hála a legkönnyebb erény lehetne, hiszen csak a már elfogadott jónak az örömteli visszhangja. De a legtöbbször azon fukar emberek közé soroljuk magunkat, akik még ezt az örömet is meg akarják tartani maguknak. Ha pedig elég sokáig élünk így, már az örömezzet sem születik meg bennünk, mindent elnyom a panasz és a gond. Az vagy, amire nézel, mondaná a hagyomány. Akkor élünk igazán, amikor szívünk kincseit számba vesszük, mondja Wilder. Márpedig a hála tudatosítása mindannyiunkkal azt okozza, amit Ward írói pontossággal fogalmaz meg: a hétköznapi monotonitást hálaadó ünneppé formálja, a rutinnal végzett mun-

kát örömmé, az előttünk álló nehézségeket lehetőséget hordozó áldássá.

Néhány hasznos tipp, hogyan vezessük a hálanaplót. Lehetőleg minden este foglaljuk össze tőmondatokban, hogy aznap milyen történésekért, körülményekért vagyunk hálásak. Az elején nehezen jutnak eszünkbe, estéről estére nagy a kísértés, hogy ugyanazokat írjuk. De ahogy szemünk egyre érzékenyebbé válik az áldások meglátására, úgy egyre több mindent fedezünk fel. Hálásak leszünk szavakért, érintésért, illatért, hangokért, találkozásokért, „véletlenekért”. Egyre könnyebben mondunk köszönetet a körülöttünk élőknek. Tapasztalati felismeréssé válik számunkra, hogy az életben semmi nem magától értetődő, sem a család, sem a munka, sem a béke utcáinkon, de még a levegő vagy a fény sem. Ahogy Einstein mondja: Csak kétféleképpen élheted az életed. Vagy abban hiszel, hogy nincsenek csodák, vagy abban, hogy a világban minden egy csoda. Az unitárius ember az egy Isten szerető akaratát látja mindenben. Tudja, hogy minden csoda. És nem szűnik meg ezért hálát adni.

Bakancslista

A bakancslista kifejezés azon dolgok listája, amelyeket az ember halála előtt meg szeretne csinálni, azaz mielőtt „feldobja a bakancsot”. Nem azzal a céllal készül, hogy sóvárgásban tartson, hanem hogy segítsen tisztázni céljainkat, a vágyott élményeket. Gondolatiságát gyakran Mark Twain szavaira vezetik vissza: „Húsz év múlva jobban fogod sajnálni azokat a dolgokat, amiket nem tettél meg, mint azokat, amiket megtettél.” Kissé más kitekintéssel, de József Attila sorai közt is felbukkan ez a felismerés.

Bakancslistánkat hosszabb időn át érdemes írni, időnként felülvizsgálva a tartalmát. Gyakran szerepelnek benne olyan szavak, mint látni, enni, bejárni, megtapasztalni, átélni. Segítenek, ha kérdéseket fogalmazunk meg magunknak: Kivel szeretnék találkozni? Mit szeretnék látni, megismerni? Milyen élményt szeretnék feltétlen átélni? Mit szeretnék megalkotni? Nem minden tűnik érdekesnek, ahogy telik az idő, vagy fordítva: más tapasztalások válnak fontossá.

Ötleketet könnyen meríthetünk mások listáiból (a legnagyobb gyűjtő a Bucketlist.org), de fontos, hogy céljainkat átszűrjük a saját szívünkön. A jó bakancslista olyan személyes, mint a hangunk vagy az ujjlenyomatunk. Jó magunkat egy-egy esemény (találkozás, utazás, rendezvény, családi program stb.) előtt vagy közben is megkérdezni: milyen élményekkel szeretnék most gazdagodni, milyen irányba szeretném, ha folytatódna ez az esemény? Gyülekezetünkkel, vallásos-lelki életünkkel kapcsolatban is érdemes fontos mondatokat megfogalmaznunk, sőt szorgalmaz-

ni, hogy ifjúsági egyletben, nőszövetségben vagy más fórumon készüljön közös gyülekezeti bakancslista.

Fordított bakancslista

Ha a bakancslista azt fogalmazza meg, hogy mit szeretnénk tenni, a fordított bakancslista azt rögzíti, hogy már mi mindent csináltunk meg az életben (amire büszkék vagyunk). Lényegében a hálaújságnak egy sajátos változata. Nem igényel sok magyarázatot az elkészítése, de annál nagyobb élmény! Próbáljuk meg tömondatokban megfogalmazni emlékeink tartalmát. Gyakoriak az olyan kifejezések, hogy láttam, ott lehettem, volt szerencsém, kezet fogtam, eljutottam, megtanultam, hallgathattam, kipróbálhattam, ettem, átéltem, eljutottam, megérintettem... Magunk is elcsodálkozunk, hogy ha rááll a figyelmünk, mennyi minden fog eszünkbe jutni az elkövetkező hónapokban. Emeljük ki és tisztítsuk le a fehér köveket életünk megtett útjának porából!

Táplálkozásnapló

Szükségtelen bizonygatni: a túlélés lett életvitelünk legkórosabb területe. Hányszor határoztuk el, hogy vigyázni fogunk, tudatosabbak leszünk, hogy mit és főleg mennyit? Aztán fogalmunk sem volt, hogy hol kezdjük el, és miért csináljuk még mindig azt, amit nem akarunk. Ha létezik egyetlen eszköz, ráadásul könnyű eszköz, ami már önmagában is képes jelentősen javítani táplálkozási szokásainkon, az a táplálkozási napló. A figyelem ráirányítása itt csodákat tesz!

Hogyan vezessük? Azt javaslom, hogy készítsünk a füzetbe egy egyszerű táblázatot, oldalanként egy teljes hét férjen el fekvő elrendezésben. Az oszlopok a hét napjainak feleljenek meg, a sorok az étkezéseknek: reggeli, tízórai, ebéd, uzsonna, vacsora, utóvacsora. A bal felső sarokban üresen maradt kockába írjuk fel a hét dátumát, alá pedig a hétfőn mért testsúlyunkat.

Innen már nincs egyéb dolgunk, mint a megfelelő kockába beírni, hogy az adott étkezéskor mit fogyasztottunk (2 tojás, 1 pohár tej, 2 szelet kenyér). Lehetőleg minden este zárjuk le az adott napot, de legkésőbb másnap reggel, míg emlékszünk. Ha ezt a gyakorlatot rendszeresítettük, már a fél utat megtettük a valós változás felé: hogy a fegyelmezett étkezést rendszeres mozgással egészítsük ki.

Szokáskövető

Lényegében minden eddigi fejezet is szokásaink formálását tűzte ki célul, de most konkrétan erre fókuszálunk egy, a „haladóknak” szánt gyakorlattal.

Kevés fontosabb jellemalkotó dolog van az életben, mint a jó szokások. Szokásnak pedig azt lehet nevezni, amit gyakran ismételünk. Kutatások szerint időnk mintegy felében a szokások vezérelnek. Na mármost, hányszor volt úgy, hogy valamit fontosnak gondoltunk életünkben, de a környezetünk azt jelezte vissza, hogy nem látszik számunkra fontosnak? Azt hittük, hogy elég időt töltünk a gyerekekkel, de a gyerekek ezt nem úgy érzik. Azt hisszük, hogy eleget olvasunk, de ha követnénk, kiderülne, hogy még a havi egy könyv sem jönne ki. Szerintünk gyakran járunk templomba, de ez a valóságban mindössze évente néhány alkalom. Szerintünk sokat gyakorlunk a hangszeren, de akkor anyu miért mondja folyton, hogy nem?

Egy egyszerű, de hatékony eszközzel tiszta vizet önthetünk a pohárba, azaz szembeülhetünk a valósággal, de ami fontosabb, jó szokásaink kialakulását és gyakori használatát elősegíthetjük. Itt is érvényesül a tétel, hogy a pontos lekövetés a figyelem ráirányításával már önmagában jelentős változásokat képes előidézni.

A szokáskövető jegyzetfüzetünk ékköve lehet, ha rendszeresen vezetjük. Hogyan működik? Először is határozzuk meg azt a néhány szokást (cselekvést), amit rendszeresíteni szeretnénk az életünkben. Javaslom, hogy ne többet, mint négy-öt, én így találtam a

Szokáskövető – Március (egy lehetséges minta)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
Családi együttlét		x				x				x	x			x			x					x				x					
Biblia-olvasás	x	x			x	x			x	x	x			x			x	x			x	x	x			x		x	x		
Gyakorlás		x		x				x	x			x			x		x		x	x				x				x			
Panaszmentes nap	x										x										x										x
Nincs nassolás			x					x				x	x				x					x					x				

leghatékonyabbnak. Bármelyik hónaptól cserélhetjük. Ezek között lehetnek pozitív vagy negatív szokások, mindenki személyre szabottan döntse el, hogy számára mi most a legfontosabb. A kulcsszó a fontos! Íme néhány pozitív példa: gyerekekkel idő, olvasni, kettesben a párommal, zenélés, nyelvtanulás, tenni az egyházért, sport, időben fekvés, tanulás az érettségire, imádkozás, bibliaolvasás. Néhány negatív példa: nincs nassolás, nincs alkohol, nincs panaszkodás,

nincs veszekedés, nincs káromkodás, max. 1 óra közösségi média, nincs hazugság.

A kitöltéshez használhatunk színes írószert (ebben az esetben a legjobb, ha a szokás megnevezése is azonos színnel íródott), de lehet egyszerűen a fekete-fehérnél maradni és x-et (vagy más jelt, pl. pipát, satírozást) használni.

Jó munkát, élménytelen kalandot a belső ösvényeken!

LELKIGONDOZÓI SZEMMEL

Életöröm a hitben

FERENCZI ENIKŐ

Időnként megdöbben az a panaszáradat és kételkedés, amit az emberek kibocsátanak magukból. És itt nem feltétlen egy lelkigondozói beszélgetésre gondolok. Hanem ez a kicsit megállunk beszélgetni, és ömlik a kilátástalanság, keserűség, a szinte minden rossz! Olyan, mint egy feneketlen gödör, ami elnyel mindent, bekapni készül mindenkit. S ez a hangulat sokaknál évek óta tart, ebben élnek akár évtizedeken át. Olyan az egész, mint egy rossz predestináció.

Nem vitatom, vannak nagyon nehéz élethelyzetek, megpróbáló sorsok, váratlan és igazságtalan fordulatok az életnek, de ez a folyamatosan panaszkozó és mindent kétségbe vonó embertípus valami egészen más! Olyan, mint aki elhatározta, hogy csak a rosszat veszi észre az életből, erre fókuszál, és ezt keresi, hogy aztán elmondhassa: na ugye? S nehéz válaszolni, mert tulajdonképpen sokszor csak meghallgatást vár. Bármit mondanánk, már elkészített érvek hada zúdulna ránk, hogy újra bebizonyítsa „igazát”. Vagyis azt, hogy minden milyen értelmetlen és megváltoztathatatlan. De nem is kell feltétlenül szólni hozzá, próbálkozni a meggyőzéssel: csupán e panaszdal végighallgatása is végtelenül kimerítő. Mert nehéz végignézni, hogy ilyen torzított életfilozófiában is lehet létezni.

Unitárius gondolkodásunkban a lét minden pillanata értékkel bír, nincs predestináció, így sorsunkat mi magunk is alakítjuk az örök jobbá levés folyamatában.

Nem hiszem, hogy van olyan létezés, aminek nem lenne része a jó. Nem hiszem, hogy a sok zord pillanat közé ne vegyülne elegendő öröm vagy mosoly. De miért menekül valaki a jó dolgok elől? Miért bünteti magát, társát, környezetét ezzel a fojtogató, lehúzó, életpusztító légkörteremtéssel? Miért könnyebb elfogadni a kilátástalanságot, a megváltoztathatatlant, mint belátni, hogy hibáztunk, de módunkban áll másként kezdeni a holnapot? Nagyon nehéz lehet annak, aki

semmiben nem hisz! Mert hit nélkül minden üres és értékét veszíti. És olyanná válhat a lét, mint egy feneketlen gödör, mint egy kozmikus fekete lyuk, ami mindent beszippant.

Érteni vélem, hogy miért mondják időnként: „Könynyű neked! Mert neked minden jól alakul, mert te hiszel abban, hogy neked is beleszólásod van életed alakításába, és hiszel Istenben, hogy betölti a léted.” És tényleg, valószínű, hogy sokszor nem is vagyunk tudatában annak, hogy milyen jó hinni és tapasztalni a Gondviselés jelenlétét! Egyszer egy pszichiáter azt mondta, hogy az a jó a vallásos emberekben, hogy a legmélyebb helyzetekben is hiszik, hogy minden jóra fordul! És így végiggondolva, talán nem is tudjuk, hogy mekkora kincs van birtokunkban, ami meghatározza életünk minden rezdülését. Nagy kincs a hitünk, még ha mustármagnyi is. Pont annyira elég, hogy mindent másként lássunk. Reményvesztettségünkben feleml, mert pont annyi erőt ad, ami átlenyúl a folytatásba. Amikor éppen feladnánk, azt súgja: „Csináld csak, valahogy kialakul! Megmozgatja bennünk azt a képességet, amit néha elfeledünk, hogy saját erőnkben is áll a sorsformálás lehetősége.

Persze, ezek után is tele lehet zengeni panaszdallamokkal a mindennapokat, ezek után is lehet csak a rossz dolgokat észrevenni, hogy ezzel is végleg felmentsük magunkat a felelősség alól, amit létünk és környezetünk formálására kaptunk. Csak akkor hovatartozást is cserélni kellene! Mert aki unitáriusként lélegzik, és tapasztalja a Gondviselést, az tudja, érzi és éli, hogy a lét maga a csoda, minden napja ajándék, cselekvő akaratom formálására vár. Van benne bukkás, kudarc, gyász, átverés, szomorúság és fájdalom. De mindennél több a létezés öröme, az újrakezdés lehetősége, a folyamatos jobbá levés küzdelme, a szeretet megélése, a mustármagnyi hit ereje és az a tapasztalat, hogy Általa létezzünk, biztonságban Vele, ahogy Ő akar minket.

Vallásszabadságnapi ünnepség Kolozsváron

• 2019. január 13-án, a vallásszabadságot a világon először kihirdető tordai országgyűlés 451. évfordulóján hálaadó istentisztelettel ünnepelt a Magyar Unitárius Egyház Erdély- és Magyarország-szerte.

A központi ünnepségre a kolozsvári belvárosi unitárius templomban került sor. Szabó Előd ürmösi lelkész végezte a szószéki szolgálatot, aki beszédében elmondta, hogy nem kötelező vallásos emberként élni, mindazonáltal a vallásosság és a hit olyan érték, amely az életet gazdagabbá teszi. A hit olyan képesség, mint a látás vagy a hallás, amivel szabadon cselekedhetünk. Végül hozzátette: a vallásszabadság mértéke sosem túlzott, nem szabad megelégedni a múltba nézéssel, hanem bátran kell a jövő felé tekinteni, az ajándékba kapott hittel keresni a teljesebbet.

Az ünnepi műsor keretében, amelyet Szabó Csengele hódmezővásárhelyi lelkész moderált, a János Zsigmond Unitárius Kollégium népdalköre választói és moldvai népdalokat adott elő Bárdos Réka tanítónő vezényletével és Gorzó Boglárka diák közreműködésével. Ezt követően Bartha Alpár kökői lelkész felolvasta a tordai országgyűlés 1568. évi vallásügyi törvényét.

Bálint Benczédi Ferenc püspök főpásztori köszöntőjében elmondta: az új esztendőben vallásos buzgóságunk az egyéni és közösségi lét felelősségteljes gyarapításában kell kiteljesedjen. A gyülekezetek úgy kell szorgalmazzák a rájuk bízottakat, hogy munkálkodásuk

közben egy olyan világ dicsőfénye ragyogjon, amelyben nincs sem méltánytalanság, sem okatlan szenvedés, csak egymásra támaszkodó, tiszta emberi szándék és életigenlő cselekvés.

Pánczél Károly, Magyarország Országgyűlése Nemzeti Összetartozás Bizottságának elnöke üdvözlőbeszédében kifejtette, hogy őriznünk kell a 451 évvel ezelőtti döntés emlékét, hiszen az a magyar nemzet szellemi örökségének része. A közösség vallási önrendelkezése a keresztény Európa alapértéke. Majd hozzátette: attól, hogy valakinek adunk, nekünk nem lesz kevesebb, sőt az adás által mi is többé válunk. Végül beszédét annak megállapításával zárta, hogy a szabadság ma is fontos, hiszen békét és bőséget hoz.

A megemlékezés keretében fellépett Kátai Zoltán énekmondó, aki 16–17. századi unitárius zsoltárokat adott elő az ULOSZ gondozásában megjelent legújabb lemezéről. Ezt követően sor került a 2018. évi egyházi irodalmi pályázat eredményhirdetésére. Az egyházi elnökség minden unitárius egyházkörnek, egyházközségnek, valamint a kiemelt, regionális jellegű kezdeményezések és programok szervezőinek egy-egy jubileumi emlékérmét ajándékozott. Demeter Sándor Lóránd és Kelemen Levente lelkészek a jubileumi lovaszarándoklat megszervezéséért, amelynek során 450 km-t tettek meg nyeregben a vallásszabadságért.

Lázár Levente korondi lelkész a Freedom Cross nevű kezdeményezésért, amelynek célja 1568 km megtétele volt motorkerékpáron. Kovács Sándor teológiai tanár és Jobbágy Mária Júlia lelkész az igen népszerű Freedom Run nevű kezdeményezés megálmodásáért és megvalósításáért, amelynek célja 450, illetve 1568 km leszaladása volt.

A himnusz eléneklésével záruló templomi ünnepséget állófogadás követte a János Zsigmond Unitárius Kollégium dísztermében.

Isten áldása kísérje a tordai országgyűlés örökségét ápoló közösségek életét!

Kolozsvár, 2019. 01. 14.

A MAGYAR UNITÁRIUS EGYHÁZ
SAJTÓOSZTÁLYA

„Ditsérjétek Istent...”

A jubileumi év végét igazi kultúrtörténeti különlegesség emelte ki december 3-án: a Vallásszabadság Háza adott otthont Kátai Zoltán magyarországi énekmondó unitárius zsoltárfordítások egy csokrát tartalmazó lemezbemutatójának. Bogáti Fazakas Miklós 1580 és 1590 között fordította le, míg Thordai János 1627-ben adta ki a maga magyarított zsoltárait. Az énekmondóval a szerkesztő beszélgett.

• Amint azt a lemezbemutatón is hallottuk, ön református felekezetű. Mi indította arra, hogy unitárius zsoltárfordítók műveit szolgáltassa meg legfrissebb lemezén?

Tőkés Lóránt lelkéssel idén június 4-én beszélgettünk zsoltárfordításokról, azt követően, hogy a nemzeti összetartozás napja alkalmából Agyagfalva, Székelyszenterzsébet után az erdőszentgyörgyi Rhédey-kastélyban volt előadásom. Aznap este én Bogáti Fazakas Miklóst emlegettem, amire megszólalt Lóránt: ki ne hagyjuk Thordait! Azonban ennél régebbi a történet. Még valamikor a hetvenes évek végén megvettem az 1976-ban kiadott Bogáti-pszalteriumot (*Magyar zsoltár* címmel). A fehér borítójú könyv Bogáti Fazakas zsoltáraiból egy válogatást közölt, amelynek különlegessége az volt – s nekem nagyon megtetszett –, hogy magyar dallamok kottái vannak benne: Bogáti zsoltárai többek között Tinódi-dallamokra, nem a genfi zsoltárok dallamaira íródtak. Szenczi Molnár Albert zsoltárfordításait a genfi zsoltárok dallamaira készítette el, amelyek ritmikája idegen a magyar prozodiától. Nem is lehet a magyar szövegekhez igazítani a genfi dallamokat, hiszen egészen más szövegekre készültek.

• Mennyire volt ismert ön előtt Thordai életműve, zsoltárfordításai?

Thordait egyáltalán nem ismerem korábban. Lóránt fotóztatta ki az egyházi könyvtárból az anyagot, de legalább egy „vagonnal”. Akkor még nem döntöttük el pontosan, hogy mely énekeket válogatjuk össze a lemezre a két szer-

zőtől. Én meg böngésztem a képeket, s lassan összerakosgattuk az anyagot. Bár a nyár folyamán még nem tudtuk, hogy mikor lesz belőle lemez, ha egyáltalán lesz. Júliusban felhívott Lóránt, hogy mennyibe kerülne egy lemezkiadás. Utánaérdeklődtem: nagyjából háromezer euró kellene. Ő kisvártatva jelentkezett: ezer euró már van. Az ULOSZ és a Magyar Kormány

támogatásával aztán meg is jelentethettük a lemezt.

• Hogy látja, a költő vagy a lelkész, esetleg mindkettő munkált a két zsoltárfordítóban?

Szerintem alapvetően a lelkész. Hogy úgy tudja szolgálni leginkább a gyülekezetét, hogy ha a korábban csak latinul vagy görögül, esetleg héberül s arámiul elérhető szövegeket versbe önti, magyarítja. Itt jegyzem meg, hogy a 16–17. században, sőt tán még azon túl is, nem létezett a mai értelemben vett vers, leszámítva, teszem azt, Janus Pannonius költészetét. Énekeket írtak, nem verseket, Balassi is éne-

keket írt. Bogáti Fazakasnál is, Thordainál is, Szenczi Molnárnál is szerintem az volt az alapvető kiindulási pont, hogy a gyülekezet értse is, amit énekel. Korábban is énekeltek, csak nem tudták, hogy mit. Mondok erre egy igen érzékletes példát. Egy alkalommal Moldvába utaztunk, s velünk volt egy moldvai csángó is. A sofőr berakta a lejátszóba a *Cantio alia de Nicolao Zrínyi* (Másik ének Zrínyi Miklósról) c. dalomat, amihez én választottam dallamot, mert nem volt nótajelzése. Amikor a csángó utitársunk meghallotta a dallamot, elkezdett énekelni latinul. Mi meglepődve fordultunk felé: te tudsz latinul? Ő nem, válaszolta, neki is újdonság volt, hogy a dalszöveg, amit énekel, latin nyelvű. Visszakanyarodva a reformációhoz: korábban is énekeltek az emberek latinul, de fogalmuk nem volt, hogy mit, csak a papoknak.

Szenczi Molnár és Thordai nemcsak latinul, de héberül és görögül is tudott, így össze tudták vetni a különféle zsoltárváltozatokat. Tehát a fordító lelkészek alapindíttatása az lehetett, hogy a gyülekezet végre magának érezze a szövegeket: mert ha tudja, mit énekel, ha magyarul énekelheti, akkor már sajátjaként kezeli.

• Miben sajátosak Bogáti szövegei? Ismerhette Szenczi Molnár Bogáti Fazakas zsoltárfordításait?

Szenczi Molnárnál inkább az eszmei mondanivaló, a keresztényi tanítás átadása a hangsúlyos, Bogáti Fazakas pedig, igazi költő módjára, a zsoltárokból kitapintható történetek keretét is odajegyzi fordításában, kiemeli, hogy a

zsoltárok beszélője Dávid király. Például a zsoltár végén oda is írja, hogy – példának okáért – Dávid király így búsonga a pártos(a)ival való hadakozásban. A 42. zsoltárból például Bogátinál megtudhatjuk, hogy Dávid király azért búsong, mert a fia üldözi, ezért sóhajt Istenhez.

Tehát Bogáti Fazakas egészen más megközelítésből fordította a zsoltárokat. De ugyanígy sajátos szemszögből fordított Thordai János is, bár ő már ismerhette a Szenczi Molnáréit. Ugyanakkor Szenczi Molnár is ismerhette a Bogáti Fazakaséit, s csodálkozom is rajta, hogy Szenczi Molnár miért nem használt magyar dallamokat, miért a francia Claude Goudimel és társai szerezte dallamokat vette át, s miért nem a magyar dallamokat, hiszen neki ott voltak már mintának, előzményként a Bogáti Fazakas fordításai és a Huszár Gál-féle énekeskönyv is, amelyben szintén voltak már zsoltárok, ha nem is a teljes 150 darab. A 42. zsoltár a 17. században igen közkedveltnek számított, aki fordított zsoltárokat, az nagy valószínűséggel lefordította ezt is, méghozzá zömmel magyar dallamokkal. Ezért is csodálkoztam, hogy bár volt rá példa, miszerint a zsoltár magyar dallamokra énekelhető, mégis változtatás nélkül átvette a genfi zsoltárok dallamát, amelyeket viszont a magyar prozódiahoz nem lehet igazítani, s változtatni sem lehet rajtuk, hiszen a zsoltárok genfi parafrázisaihoz íródtak.

• Beszélne a zsoltárok magyar dallamairól?

A magyar zsoltárfordítások dallamai nótajelzések, tehát eredetileg más énekekhez íródtak, s éppen ezért az újabb szöveg prozódijához, ritmikájához igazíthatóak. Ugyanakkor azt sem szabad mellőzni, hogy vannak olyan dallamtípusok, ahol a ritmika meghatározó, ami a dallamnak nagyon sajátja (például ahol nyújtott negyedes ütemek vannak). Én igyekszem

ezeket a dallamokat úgy használni, hogy nem változtatok sajátosságáikon. Beszélünk a dallamok módosíthatóságáról, de nagyon fontos tudni azt, hogy ezek a dallamok alaposan átgondolt, megszerkesztett dallamok, nem rögtönzések.

• Tehát Bogáti Fazakas és Thordai nótajelzései zeneileg pontosan megkomponált dallamok?

Persze! Egy népdal is alaposan, pontosan megszerkesztett dallam. Ne felejtjük: minden népdal műdalként kezdte. Nem a nép, hanem a nép egyes tagja talált ki egy dallamot, amely aztán elterjedt, s közben esetleg itt-ott változott, csiszolódott, egyre letisztultabb lett. Olyan, mint egy drágakő: tartós, mert kemény, szép, mert csiszolt. Nagyjából ilyen a népdal. A nótajelzések dallamai nem mentek át csiszolódási folyamaton, nem változtatták meg őket. A maguk idején ezeket a dallamokat úgy szerkesztették meg, hogy azok pontosak és jók legyenek: zárata a helyén legyen, a ritmikája okkal olyan, amilyen, kifejezett tudatos-ság munkált megalkotásukban.

• A ma embere már nem sokat tud a komponálás szabályszerűségeiről, történetéről tán még kevesebbet, hiszen egyre kevesebb a hangsúly a tartalmas zenei műveltségen. Dióhéjban összefoglalná a tudnivalókat a nótajelzések dallamairól?

Tinódi Lantos Sebestyén – akitől Bogáti Fazakas legalább kilenc dallamot kölcsönzött a százötven zsoltárfordításhoz – például különböző stílusokban szerezte dallamait. Van olyan dallama, amely cseh huszita dallamtípusban keletkezett. Ennek pedig megvoltak a maga törvényszerűségei, amely megszabta, hogy milyen hangközöket, hangterjedelmet és ritmikát lehet alkalmazni. Az *ars antiqua*-ban és az *ars nova*-ban (a két zenei korszak között a reneszánsz a „választóvonal”) egyaránt rendkívül szigorú szabályok szerint lehetett

dallamokat komponálni. Tinódi és kortársai már az *ars nova*-ban élnek, amikor is elsősorban a szólamvezetésnek voltak szigorú szabályai (tehát nem az egyszólamúságnak, amilyen például a gregorián dallam is), amelyek a vezérszólam melletti kísérőszólamok szerkesztésére vonatkoztak elsősorban, de nem csak erre: a ritmikus és melodikus összetevőkre vonatkozó szabályok meghatározták, hogyan szabad és hogyan nem szabad szerkeszteni egy dallamot. Az a csodálatos, hogy ennek a komoly tudásnak bizonyára birtokában volt Tinódi Lantos, aki egyébként nem muzsikusként kezdte, hanem katonaként, s nem is nemesi, hanem polgári származású volt, ezért rejtély, hogy honnan voltak zenei ismeretei. Egy polgárcsaládnál az utódok nem a műveltségre, hanem a szakma, a családi mesterség továbbvitelére törekedtek. Tinódi 1541-ig Török Bálint szolgálatában állt. Aztán amint a jobb keze megsérült olyannyira, hogy nem tudott szabályát fogni, elkezdett énekekkel foglalkozni.

De ugyanúgy csodálatos eset a várkapitányfi Wathay Ferencé, aki a 17. század elején, isztambuli rab-sága idején írja énekeskönyvét. Életében négy évet járt iskolába, tizenhat évesen már katona volt. Hogyan maradtak meg olyan élesen zenei emlékei, hogy például egyik énekének egy Balassi-ének a nótajelzése (a *Most adá virágom nékem bokkrétáját...*)? Az énekeskönyvét 1604–1606 közt készítette el, bő tíz évvel Balassi halála után. Wathay Balassitól tizennégy évvel volt fiatalabb, ami abban a korban óriási korkülönbséget jelentett. Balassi bárói családból származik, lehetősége és kötelessége is volt, hogy tanuljon, művelődjön. Tanítója egy évig Bornemisza Péter, a kor egyik legnagyobb szerzője, aki megírta a *Magyar Elektrát*, az *Ör-dögi kísértetekről*, énekeket ír... jelentős életművet hagyott maga után. És ez a Bornemisza tanította Balassit. Wathay Ferenc hiába járt

négy évig Sopronban és Német-újváron iskolába, nem voltak ilyen tanítói. Iskolái után közvetlenül el is kezdett katonáskodni, 1604-ig, fogságba eséséig. Honnan ismerhette hát Balassi énekeit?

• Szó volt korábban a genfi zsol-tárokról, azok dallamáról. A magyar nótajelzésű zsol-tárok dallamai kapcsán kérdezem, hogy a fordítóknak nem volt szempont, hogy szakrális dallamokat keressenek a zsol-tárok mellé, ha már templomi haszná-latra készültek voltak?

Nem mindig, több okból: Huszár Gál énekeskönyvében még szerepel sok, a kato-likus liturgiából átvett dallam, a nótajelzésekben is szerepel mini-mum az első sor, latin nyelven. Az 1560-as években még annyira közel álltak a katolikus liturgiához, annyira kezdeti volt még a reformáció, hogy ismerte mindenki ezeket a dallamo-kat. De Bogáti Fazakas az 1580-as években készítette el a fordításait, előt-

te már megjelent a Huszár Gál-énekeskönyv, a Szegedi Gergely-féle is, Sztárai Mihály és Kecskeméti Víg Mihály is már sok dicséretet lefordított. Addigra már szület-tek magyar zsol-tárparafrázisok. Ezekhez nem kellett feltétlenül szakrális dallam, mert a 16-17. szá-zadban nem találni olyan énekeket, amelyek istenkáromlók lennének. Attól, hogy egy ének világi – például egy históriás ének –, attól még nem istenkáromló. Wathay-nál, Balassinál mindenhol tetten lehet érni az istenhitet. Annyiban vált szét a szakrális és a világi ének, hogy a katolikus liturgia dal-lamai csak a templomban hang-zottak el, nem kerültek ki a civil életbe, használatba. Szó se róla, Ti-nódi énekeit se énekelhették töme-gesen, a maga korában Balassit se, hiszen az énekei szövege halála

után jelentek meg. Ponyván ter-jedtek a szövegek, a dallamok kot-tái nem mindig kísérték szöveget, vagy egyenesen más dallammal énekeltek.

• Az előadás során említette, hogy egyik-másik dallam azo-nosítása, megtalálása kutató-munkát igényelt...

Ha Budapesten élnék, az Országos Széchényi Könyvtárba mentem volna. Saját könyvtáramban néztem körül, mert a források nehe-zen elérhetőek. Még a rendszervál-tás körül volt szerencsém megsze-rezni olyan munkákat, például a

Csete Árpád ULOSZ-elnök, Kátai Zoltán énekmondó és Tőkés Lóránt lelkész a lemezbemutató után

Régi Magyar Dallamok Tára kötete-it, amelyeket azóta is haszonnal forgatok. A rossz emlékü szocializ-musban adott magára annyit egy könyvterjesztő, hogy ilyen kiadvá-nyokat tartott készleten, még ak-kor is, ha csak évek múltán találtak vevőre a példányok. Thordai 150 zsol-tárához rendelt magyar dal-lamok közt van egyetlen egy lengyel is, de feltételezem, nem tudhatta, hogy Korzeniowszki szerezte a dal-lamot, mert annyira népszerű volt, hogy magyarnak érezte.

• Mennyire hasonlítanak a Thordai- és a Bogáti Fazakas-féle dallamok egymásra?

Semennyire. Amennyiről én tu-dok, mind eltérő dallamok. A CD-n csak 6-6 zsol-tár szerepel a két for-dítótól, mert ennyi fért fel rá. Az is igaz, hogy nem ismerem mind a

300 dallamot. Két éve a főtanácsi gyűlésen adtam elő a Felvinczi György díszteremben, akkor csak Bogáti Fazakas zsol-tárait. A könyv-táramban, amint már szó volt róla, nincs teljes Bogáti Fazakas-gyűj-temény. Thordaitól a teljes anyag megvan a Régi Magyar Költők Tá-rában.

• Van a Thordai-féle, illetve a Bogáti Fazakas-féle zsol-tárok-nak olyan jellegzetessége, ami-ből könnyűszerrel azonosítha-tók?

A Bogáti Fazakasoknak van: Krisz-tust emlegeti az ószövetségi eredetű zsol-tárookban. Sőt, ha jól emlékszem, valame-lyikben a Szenthárom-ság is megjelenik. Emel-lett gyakori, hogy a fordít-ásoknak van kolofonja, egy lezáró versszak, amelyből megtudhatjuk a Dávid királyra vonatkozó keletkezéstörténe-tet. Az akrosztikonba sem mindig kerül be ez a szakasz. Azt is mondhat-nánk, hogy ez a kolofon-versszak a mesélő szöve-ge, nem a mese.

• Van olyan zsol-tár, amely na-gyon a szívéhez nőtt?

Több is. Ha egyet kell választanom, akkor a 42. zsol-tár, amelynek a dallamát a Huszár Gál-énekes-könyvből választanom.

• A Vallásszabadság Házában a felkonferáló szövegben elhang-zott, hogy az épület koránál fog-va is megfelelő, méltó helyszíne az unitárius zsol-tárfordítások megszólaltatásának. Hol szól-nak igazán jól a zsol-tárok?

Tavasztól őszi templomokban. (Télen a fűtetlen templomokban nehéz előcsalni a hangszerből a hangot.)

• Köszönöm szépen a beszélge-tést!

Váljék lelki egészségére!

Irodalmi pályázat

2018-ban, a vallásszabadság 450. évfordulóján egyházunk jelíges irodalmi pályázatot hirdetett vers-, próza- és drámakategóriában. Az irodalmi pályázat témája az unitárius egyház múltja és jelene, unitárius személyiségek, kiemelkedő események vagy bármely más olyan téma, amely tükrözi az unitárius hitelveket, eszmeiséget és értékeket.

A több tíz beérkezett alkotás elbírálói Egyed Emese költő, egyetemi oktató, Farkas Wellmann Endre költő, valamint Kecskés Csaba lelkész-esperes voltak.

A verskategória díjazottjai: I. díj – Szondy György (Csíkszereda), II. díj – Farkas Wellmann Éva (Békéscsaba), megosztott III. díj – Herczeg Antal (Kecskemét) és Sándor Szilárd (Jobbágyfalva). Próza: I. díj – Elek Ottó (Nyíregyháza), II. díj – Buzogány Árpád (Gagy), III. díj – Pruzsinszky Sándor (Budapest). Dráma: I. díj – Pétervári Zsolt (Veszprém), megosztott II. díj – Oláh András (Mátészalka) és Ószabó István (Debrecen), III. díj – Kincses Zoltán (Szeghalom).

Lapszámunkban az I. díjas szövegekből közlünk részleteket.

(Minden név)

Emlékezzünk meg arról is, hogyan sújtott, és pusztított, mikor az út jó részét megtettük már, hova jut bármilyen igyekezet áldozat híján, és aztán szörnyű büntetésre hogy kényszerítettük, mert egyszerű szavából parancsának rendre szűk nyelvvel és szerényebb szókinccsel mérve

osztottunk ugyanazon tiszta napján az embernek, a földtől ugyanúgy tartunk, mint a szótól, nem vagyunk közelebb, se távolabb más szavaknál, és mégis, bárhogyan nevezünk, tiéd minden szándék ígékben, minden név.

(a név útja)

álltunk egy közömbös téren, ahol csak visszafelé biztos minden ösvény nélküle, bármilyen kényszerű döntés mellett ott lapul a remény, a szó amitől már bizonytalanná válik akár az enyészet is, különös, egyre szűkebb vidékeink, közös tornyaink hűvösében, most talán itt,

mindnyájunk udvarán szóljon belőlünk tudása annak, ami van, ha jobbra képesek nem lehetünk, és ki szórja nevét többi közé, mint bármely őszünk gyümölcse: hol bujkál, hol tékozol – mintha csak ringatna, mi elsodor.

(Minden név útja)

Emlékezzünk meg arról is, hogyan álltunk egy közömbös téren ahol sújtott, és pusztított, mikor az út

csak visszafelé biztos minden ösvény jó részét megtettük már, hova jut nélküle bármilyen kényszerű döntés bármilyen igyekezet áldozat mellett ott lapul a remény a szó híján, és aztán szörnyű büntetésre amitől már bizonytalanná válik hogy kényszerítettük, mert egyszerű akár az enyészet is különös szavából parancsának rendre szűk egyre szűkebb vidékeink közös nyelvvel, és szókinccsel mérve tornyaink hűvösében most talán itt osztottunk ugyanazon tiszta napján mindnyájunk udvarán szóljon belőlünk az embernek a földtől ugyanúgy tudása annak ami van ha jobbra tartunk, akár a szótól, nem vagyunk képesek nem lehetünk és ki szórja közelebb, se távolabb más szavaknál nevét többi közé mint bármely őszünk és mégis bárhogyan nevezünk, tiéd gyümölcse: hol bujkál hol tékozol minden szándék ígékben, minden név mintha csak ringatna mi elsodor.

SZONDY GYÖRGY

Értékelés

A név mint kifejezhetetlen emberi törekvés metaforája kerül kereső mondatok paradigmatisz sorába. Ezek sajátos módon szerveződnek három sorozattá vagyis strófává: az önállóan értelmezhető első két versszak sorai egymást váltogatva egy új jelentésű harmadikká állnak össze. Így mint két fészű fokai illeszkednek a sorok egymás mellé. A jelentések véletlenszerűsége szigorú szabályként érvényesülő megoldásokból adódik, ez a formai, jelentésbeli sokféleséget jelentő kettősség – elbizonytalanítás és rendszerelv – adja a vers poétikai erejét.

História két levélről

(részlet)

I.

Az Úr Istentől megáldatott tisztelendő uramnak, énnekem bizodalmas uramnak, Heltai Gasparnak kezeibe adassék.

Az Úr Istennek kedvét, kegyelmét, szerelmét és örök békeességét az Ő egyetlen egy Szent Fiának, Jézus Krisztusnak általa kívánom és kérem naponként Kegyelmednek. Így ösmeretlenül is. Hiszen nem vala oly nap, melyen ez Isten ege alatt valaha is öszvetanákozhattunk volna; e nap még meg nem adatott nékem. De az Úrtól teremtett lelkek nem csak úgy tanálkozhatnak, hogy porhüvelyük egymás közelségébe kerüljön. Hanemha úgy is, hogy a lélek s az emberi elme gondolata a halandó test fölött magasan tovaszárnyalván, az aether módján illanván, száj, fülek és szemek nélkül, kimondatlan és hallatlan eljuthatik egymáshoz. Ösmerheti mindazon kegyes olvasó, ki a szentek történetiből magához vette ájtatosságát; de manapság az hispán Ávila városában székelő kármelita sarutlan rend egyik sororjárul is mondják, hogy az elragadtatás pillanatiban az anyaföldtől elszakadna vala s mennyei látásokban részeltetne vala.

De hogyan is juthatik a jámbor olvasó mindezen ösmeretekhez? Csakis az olvasás tudása által. S még egy igen-igen felettebb fontos tudás révén, melyet Kegyelmed is, jómagam is felette ösmerünk s kedvelünk. A typographyia avagy a könyvek nyomtatásának felette nemes mestersége az, mi képessé teheti az ember fiát arra, hogy mondandóját számos felebaráttjának elejbe juttathassa s vélők azt megoszthassa. S ehhez még csak szentnek sem kell lennünk. Ámbátor dúsnak annál inkább. Merthát igen nagy költséggel járó mesterség vagy ez a mienk, amint azt megtapasztalhattam postilláim nyomtatásának előkészítése során; az könyvek kinyomtatása többre mene ezer forintnál, minthogy közel három száz árkuson vagynak. Vélem, hogy Kegyelmed nyomdája Kolosváratt csak-így emészti a forintokat.

De miket is hordok öszve tücsköt s bagarat; végre hát térjek rá arra, mi vitt e levélke megírására. Kegyelmed tudhassa, münk más hitön vagyunk s hitszónokink nem egy ízben öszveszólalkoztak vala egyes hittételek felett. Elég, ha a debreceni disputára emlékezik vissza Kegyelmed; mikoron a harcos Mélius nekitámadott Dávid Ferenc tanításainak. Elég – s tán sok is. Jómagam, mint a reformált hitet követő s annak igazságát bármikoron hirdetni kész prédikátor, a gyülekezet s a közösség elejben soha nem is fogom elismerni, hogy Péter pápának ne lenne igaza. Igaza vagy: a pápák, kardinálisok, pispekek, barátok s nővérek bizony el vagynak tévelyedve, s némelyik halá-

los bűnnel töri széjjel szent fogadásának páncélját, mely őtet megvédeni vagyon hivatva a második halál ellen. Rossz a nép, romlott a nemesség, elvetemült a katona. A magyar öli, eszi, mellyeszi egymást s mindennek oka, hogy a sok bűnért, pártolásért, királyválogatásért Isten ostora esik rajtok. Az emberek disznók módjára rohannak moslékos tanítók hamis tudományá után etc. Hiában, igaza vagyon. A gyülekezetben.

Ám ami a léleket illeti; abban nem tehet igazságot senki ember fia. Tudom én, mert lelki pásztor valék eddigi éltém során. Éngem is üldöztek már zsenge ifjuságomban sőt: gyermekcse koromban. A török elvette tőlem mindkét szülőmet, s majdhogynem úgy jártam, mint azon gyermekek, kiket hármásával kötözték zsákba s vetettek lóhátra; Kassán peniglen a várkapitány nem állhatta a Luther-követőket, köztük éngem se. Álorcás nem valék soha, hitemet nem tagadtam meg soha, ez egyszer öltöttem álcát, s angyal képében látogattam meg a kapitányt, hogy emberségesebb magaviseletre intsem. Jól megverték s tömlőcbe hajítottak. Hogy onnét szabadultam, annak is csak a hatalmas Uristen az oka. Nyolc forintokval indulam útnak oly tájak felé, hol megmenekedhetek az üldöztetések elől. Én hát tudom azt, mily dolgokat mível a szenvedés a veszendő testtel s a halhatatlan lélekkel.

Épp ezért nem hihetem teljes szívvel azt, mit Péter pápa mond. Ha Mélius találhat egy icinyke-picinyke bűnőcskét, mely addig valamiképp elrejtezett az ő Árgus szemei elől; az néki a való boldogság, a mennyek mannájának íze. Levágni, törni, zúzni, égetni, akasztani, négyelni, fojtani; mind új bűneiknek csak ezek legyenek büntetési. Úgy van az, hogy az Ádámba és Évába béeresztett gonoszsnak ő zsoldjai reánk szállának. Az sebet tövel bévarrják, írral meggyógyítják, de az helyét mégis látni hagyják. S a bűnösökön mind rajta vagyon ez bélyeg, ettől ítéltetnek. De hol vagyon az bűnőknek bocsánatja? Csakis az Uristennél lehet, hiszen eme világban az ember embernek nem bocsátja meg mind új bűnét, de még egyet is igen nehezen. Mit tagadjam, az ördög éngemet is százszor, ezerszer bírt rá háborodottságra, kétségbeesésre, részegségre, panaszkodásra, indulatoskodásra, irigységre, bujaságra. A lelki pásztor is emberből vagyon. Még hozzá olyas matériából, mint amelyből mások. Egy nagy hírű pápás főpap, midőn éngem meglátott s megtudta, ki volnék, így szólott: Amely nagy híred neked volt, valamely főembernek s másnak véltelek. Mire én: A maga idejében Melanchton is fonnyadt kis emberke vala, mégse akadt párja. Azkép vélekedem hát, hogy Mélius sem ment az bűnőktől.

Mastanában ily eretnekségek buknak fel bennem mindegyre. Ütköznek bennem, akár hyperborealis oceanusok vizein a jégből való hegynek a gyenge dereglyék. A dereglye volna az empiria, mit a minden napok szakadatlan hullámjai hajtának előre; a hegy

peniglen a hit. De vajjon megrendülhet-é a hegynek mozdíthatlan Behemothja?

Ne adjunk választ elhamarkodottan. Előbb hadd tárjam Kegyelmed elejbe legújabb művem, kinek titulussát el nem árulhatom, hisz' Telegdi uram így is folyvást azval fenyeget, hogy vigyázzak magamra, mert majd még kiugrat abbul a likbul, melyben róka módra lappangok. Nem átallott Bécsben denunciálni, mint a katolikus anyaszentegyház nagy ellenségét, kinek csakis két útja lehetséges: vagy addig üldözik, míg megtér, vagy öljék meg és töröljék ki a föld színéről. Így hát csak annyit árulnék el róla, hogy themáját a valóságból vettem, mint annyiszor Kegyelmed is megtette azt, példának okáért a részegségnek és tobzódásnak veszedelmiről írott dialógusában; avagy az inquisitorok üzelmeit leleplező írásában. Szerény munkám nem egyébrül szól, mint egy magyar főúr életéről, uraskodásáról. Comoediának szánom, habár hangvétele s tanulsága olly keserű, hogy valósággal tragoediának is beillenék bármely színen. Hisz' ezen uraság csak ollyasforma, mint sok más a mi szégyény, megtépázott országunkban. Erkölcsöt, illemt, magatartást nem ösmer; mégis mindéig sikerrel jár mind ű dolgában. Árulásra, rablásra, fosztásra mindéig készen áll s egyre csak gazdagodik, hatalmasodik. Rettegett hírű ember, tetejétől talpáig s egész velejéig megromlott gazfickó ökelme, ámbátor igen ájtatoskodó, szenteskedő, szeméit az ég felé forogató. Bort is árultatott, szilvát, gyinnyét, ugorkát, posztót, gyolcsot, egyéb kalmárárut bóttal tartott, bőrgyűjtő meg timár is vala, még az aranycementet is megízlette; mégse vót neki elegendő, immáron semmi hitelje és böcsületje nincsen. Csakhogy ezt nem mindenki tudja, inkább azok, kik közlül ösmérik s dolgairul tudomásuk vagyon. Az én feladatom, azazhogy szerény munkám feladatja nem más, mint országgal-világgal megismertetni mindezen gatszágot, mik közlül tán a legnagyobb az árulás. Mert lássa Kegyelmed, hogy a hit elárulása, a királyi s fejedelmi bizodalommal való félkékalmárkodás nem egyebet okoz, mint a magyarok veszését. Ezen uraság ugyanis vezéri szerepet vitt az erdélyi rendek között, magának Izabella királynénak is bizalmasa vala, de titokban Ferdinandussal egyezkedett, hogy a Habsburg kezére játszja a fejedelmi trónt. Gondolhassa Kegyelmed, mi következései lehettek volna ezen árulásnak!

Mi ehhez képest az én eretnekségem, mit csak főmben őrizek s országnak, világnak elejbe nem tárok? Kutyának piszka csupán, nem egyéb. Nem rablok, nem gyilkolok, nem koppasztom a népeket, nem tervezem senkinek elárultatását. Csupán csak az hitnek dolgában járom az Istentül kijelölt utat. Csupán az népek okosodására törekednék az által, hogy az ékes magyar nyelven írott tanítások kinyomtatásával mindenik hozzájuthasson az ígéhez. Csupán azt tartanám idvesnek, ha a tanítások elolvastával mindenik azt fejibe venné s nem a rossz útra lépne, hanem a jó felé. S mindezenközben talám kisebbik dolog az, hogy Mélius uramnak van é igazsága, avagy a szentháromságtagadóknak, kikkel dühösen vitatkozik, perel. S talám mindannyinknak egyformán igazsága vagyon, kik Rómával szembefordulunk, mert egyformán protestálunk, ellenkezünk s a saját hitünk szabadságáért küszködünk verejtékkel, vérrel. Ama hegy, minek tetején a római pápa trónol, már megrendült, s mi, protestálók az óta is ostromoljuk a magaslatot. Hiszem, hogy e harcban mink egy oldalon állunk s munkálkodásunkval közös célt szolgálunk. E hitben erősödvén várom Kegyelmed választát. Levelemet értse úgy is Kegyelmed, mint invitatiot; tudom, hogy Kolos-vár igen messze esik birtokomtól, Szeredtül, ám ha mégis erre hozná Kegyelmedet a sors, ne vesse meg szerény hajlékomat. A fiú, aki a levélkét viszi, megvárja Kegyelmed választát. Megbízható, erős és elszánt legényke, kire lehet bízni.

Az Úr segítsen bennünket. Amen.

Végezetett Galgóc várában XI. Mart. Anno Salutatis MDLXVIII.

Bornemisza Peter lelki pásztor

ELEK OTTÓ

Értékelés

Erőtéljes, szellemes, tudós stílusimitáció: Bornemisza Péter és Heltai Gáspár két levele narratív keretben. Kalandosság, történetkritika, nyelvi bravúrok – egészében úgy szól a történelemtől és hit kérdéseiről, hogy a problémátörténetet eseménytörténetben teszi érthetőbbé. Friss, színes, figyelemreméltó alkotás.

Gyülekezetek számára úrvacsorai kelyhek, keresztelőpoharak, kenyérosztó tálak, illetve kancsók készítését (finomezüstből vagy a megrendelő által rendelkezésre bocsátott anyagból), javítását és tisztítását vállalom. Emellett önből készült egyházi tárgyak restaurálásával is foglalkozom.

Érdeklődni a 0264 433 241-es, 0765 128 601-es, illetve a (0036) 20 3168 217-es magyarországi telefonszámon lehet.

IMREI IMRE ötvösmester (Kolozsvár)

Megtérés a vallásszabadság börtönében

(Dráma egy felvonásban – részlet)

II. SZÍN

BÖRTÖNŐR (*ridegen*): Látom, felélénkült az új rabunk; tegnap még jócskán szótlanabb volt a szárnyaszegett vándorló madár. Majd teszünk róla, hogy ismét csendesebb legyen. Hoztam a napi kását, próbálják beosztani, mert ma már nem kapnak többet, így is túl vannak táplálva a többiekhez képest. Többé nincs protekció a császári követ érkezésére való hivatkozással! Innen már sokaknak nem lesz kiút, jobb belátni ezt.

DÁVID FERENC: Így igaz, testvérem. A hiábavaló várakozás egyaránt megrontja a testet és a lelket.

BÖRTÖNŐR (*a tényérok földre helyezése közben hányaveti stílusban*): Püspök úr, hagyja a szenteskedést, errefelé sosem volt divat ez! Meg fogja szokni idebent rögvést, hogy másként telnek a percek szűkös körünkben, mint odakint saját hívei karéjában.

DÁVID FERENC: Az Úr mindenhol jelen van, testvérem. Pár fő előtt éppúgy, mint a népsokaság körében.

BÖRTÖNŐR: Felőlem téríthet idebent a cella négy fala között, vénember, ha nincs jobb dolga a halál torkában, de engem messze kerüljön el, mert nagyon nem vagyok híve a szenteskedésnek.

ELSŐ FOGOLY: Inkább idetelepülne a tiszt úr is mi-közénk, csak jobb társaságban hallani a tiszta szót, mint odakint ácsorogni egymagában a várfolyosón hosszasan várakozva az éjjeli váltás megérkezését.

MÁSODIK FOGOLY: Invitáld be a farkast a bárányok közé. (*Dacosan felnevetve.*)

BÖRTÖNŐR: Éppenséggel maradhatok egy kicsit, tényleg nem sok öröm van az ácsorgásban, hosszú idő választ el a váltástól, holott már csaknem két napja szolgálatban vagyok. A többi rab messze van az épülettömb másik felében, magukat is azért hozatták ide a toronyba, mert beteltek a túloldali cellák. Egyre több a fogoly mostanság, a fene se érti, mi lelte újabban ezt a hazát. A várbörtön bővítéséről is egyre többet susmorognak tiszték körében. Persze én csak egyszerű talpas vagyok, nem sok jó szót kapok tőlük, ha érdeklődöm körükben a jövő felől.

ELSŐ FOGOLY: Mi csibészek vagyunk, tiszt úr, de e tisztos korú tanárember másforma ember, mint a mifélék. Adni lehet a szavára. Körében gyorsabban szalad az idebent átkozottul lomhán araszoló idő.

MÁSODIK FOGOLY: Beszélj csak a magad nevében, jómagam továbbra is a császári hadapród-akadémia harmadéves növendéke vagyok, ki a rossz lapjárás miatti kártyaadósságából eredő átmeneti pénzzavara okán határvidéki zsoldos szolgálatra adta fejét. Sajnos az akadémiai kantinból viszonylag hamar e cellában találtam magam, de ettől még nem váltam bűnözővé.

Hadapród vagyok, jelenlegi tiszthelyettes, leendő katonatiszt.

ELSŐ FOGOLY: Ha egyáltalán kikecmeregsz innen valaha, mert egyelőre nem nagyon kapkodnak érted a tied, annyi szent.

BÖRTÖNŐR: Bűnözők vagytok ti mindhárman, csak másképpen. A lókötő zsvány, a rátarti tolvaj és az ájtatos vénember. Szép kis színes társaság gyűlt itt össze körötökben, ténylegesen. Sose hitte volna becses fejedelmünk, hogy újdonsült szigora ennyire tarkán virágzó bokrot lesz képes hajtani. (*Hahotázva felkacag, majd köréjük telepszik az egyik szalmakupacra.*)

DÁVID FERENC: Erdély börtönei lehet, hogy megteltek a fejedelem jóvoltából, de mindezen helyzet bennünket nem kell hogy egymás ellen uszítson, testvéreim. Elvégre mindannyian egymás fivérei vagyunk. Ez a szűkös társaság is éppen olyan jóra való, mint bármely gyülekezet. Van, hogy megtéved az ember, van, hogy rosszra viszi a sátán, de mindig van mód a megtérésre. E huzatos cellában éppúgy, mint a fejedelmi udvar pompája között.

BÖRTÖNŐR: Aztán miért kéne megtérnie fejedelmünknek. Vallásos ő, nyilván, a maga módján.

DÁVID FERENC: Ha vallásos volna, nem tiporná el mások hitét. János Zsigmond nyomdát adott az övének Gyulafehérváron, hogy terjedhessen az Úr szava. Nem bántott, nem sértett senkit a gyülekezeteinkhez eljutó igaz szó. A Biblia szabad értelmezése összegyűjtötte minden nagyobb községben és városban a helybelieket. Alig győztem az elmúlt esztendőkből meglátogatni mindegyik gyülekezetet. Alig, hogy elmentem az egyik nyájhoz, már a másik hívott. Szászok, nagyvárosi német polgárok, vidéki magyar falvak sokasága tért meg a szentháromság tiszteletét elhagyó hit keretei közé. Hogyan is lehetne bármely pápa annak tudora, hogy az Úr mit hirdetett ki övéinek. Arra ott a Szentírás, az Újszövetség lényeglátó módon fogalmaz, nem kell könyvtárat megtölteni annak értelmezésével, mert a feleslegesen szócséplő íráshalom csak eltávolítja a jóra való népeket az Úr szavaiból. Jól láttam ezt Némethonban. A katolikus katedrálisok kongó üressége és az új gyülekezetek valamelyikében tömörülő lelkes hívek sokasága kellőképp megmutatta minden látni képes ember számára az igaz hit helyes irányát.

BÖRTÖNŐR: De jóember, maga mást hirdetett, mint odakint Luther vagy Zwingli, mert akkor nem került volna ide.

MÁSODIK FOGOLY: Emlékszem én arra, hogy több hitehagyó szerzet került koldusbotra vagy rabsorsra az elmúlt években mifelénk is. A császári udvar se kíméli a Róma ellen hangoskodókat, a maguk féle különös szerzeteket meg még kevésbé.

ELSŐ FOGOLY: Honnan meríti tanait, püspök atya? Kitől tanulta meg, hogy mi az igaz út, merre vezet a helyes irány?

DÁVID FERENC: A Szentírást kell forgatni nap mint nap, fiam. Abban benne van minden, amire a léleknek szüksége van; nem a dogmákban lakozik az Úr, hanem az Újszövetségben. Ott van minden a sorok mögött. Nem értelmezni kell azt hosszas kötetekben, hanem őszintén elhinni az abban foglaltakat. Az Erdélyország-szerte körém gyűlő tömegeknek útjaim során mindig azt prédikáltam, hogy fogalmazzák meg önmaguknak saját kérdéseiket. Tegyék fel azokat az Úrnak, és a Szentírásan keresztül választ fognak kapni. Ne mások hosszas értelmezéseit forgassák, ne a dogmáktól várják az Úr szavainak megértését, hanem magától a Szentírástól.

BÖRTÖNŐR: Egyik rokonom mesélte egyszer, hogy meghallgatott egy általa mindaddig nem ismert életesebb korú vándorprédikátort. Nem pontosan értettem, hogy mit mondott arról a napról, de hatása alá került, annyi szent. Ma már biztos vagyok benne, hogy a püspök úrról beszélt. Furcsaságokat hallottam őtőle akkortájt. Valami olyasmit, hogy nincs is szentlélek, meg arról győzködött mindenkit, hogy Jézus nem lehet Istennel egylényegű, legfeljebb valamiféle életét az Úrnak szentelő próféta.

DÁVID FERENC: Régmúlta visszanyúló hit a miénk, fiaim. Már az ókori Római Birodalomban is voltak, kik tagadták a szentháromságot a korai egyház soraiban, de eretnekké nyilvánította őket Róma nagyon korán. Azonban eme súlyos tilalmak ellenére a régi időkben ariánusoknak nevezett közösségek tanai mégis fennmaradtak hosszú évszázadokon át.

BÖRTÖNŐR: Kik voltak ők, atyám?

DÁVID FERENC: Éppúgy hithű keresztények lehetnek mindannyian, mint bárki akkortájt, azonban az Úr nem adta meg nekik a fennmaradás jogát. Talán nem voltak hozzá eléggé állhatatosak.

BÖRTÖNŐR: Hol találkozott e tanokkal, ha ennyire rég elfeledésre ítélte azokat az idő?

DÁVID FERENC: Némethonban tanulmányaim során sokat utaztam a német nemzet szent római birodalmának tartományaiban. E tanulmányutakkal felérő vándorlásaim élményei máig kísérik mindennapjaimban. Ott leltem rá Szervét Mihály tanaira, melyek egyértelműen tagadták a szentháromság tanát és a dogmák mindegyikét. E tan hirdetőjét éppen Svájc protestáns hegyei között vetették tömlöcbe csakúgy, mint jómagamat Erdélyországban. A Habsburgok uralta spanyol királyságból volt kénytelen elmenekülni nem annyira önmaga, mint inkább a szent tan védelmében. Genfben úgy vélte, zavartalanul terjesztheti a szabadság keresztény hitét. A külhoni hívek szerint fogságában elhalálozott, miként én is fogok hamarosan e rácsok között, amint elhagy maradék erőm is. Az Úr megszenteli utolsó napjaim e kegygyel. Életem feláldozhatom éppúgy, mint maga a nagy Szervét Mihály.

ELSŐ FOGOLY: Még voltak mások is e tan szolgálataiban az Úr ege alatt?

DÁVID FERENC: Természetesen sokan tanítottak az antitrinitárius hit szerint, de a legismertebb Szervét mellett a Gentilis Bálint nevezetű itáliai lelkész volt. Az Úr számára is megadta a mártírhálál kegyelmét egy évtizeddel ezelőtt.

ELSŐ FOGOLY: És hogy került e tan a mi tájéunkra? A püspök úr volt az első, ki erre az igazságra lelt Erdélyország magasló hegyei közepette.

DÁVID FERENC: Volt egy térítésben különösképp aktív itáliai prédikátor. Lelio Sozzini terjesztette kiemelkedően sokat az igaz szót térségünkben tőlem függetlenül, azokban az évtizedekben erősödött meg az én hitem is az unitárius tanok szerint, de akkoriban már János Zsigmond lelkésze voltam a fejedelmi udvarban. Sozzini unokaöccse – Fausto, ha jól emlékszem nevére – sok könyvet szentelt a szentháromság és a dogmák ártalmas világa ellen. A fejedelem udvarában az uralkodó orvosától hallottam még többet e tanról. Blandrata György volt az ő neve. Jól emlékszem arra, hogy fejedelmünket is ő térítette meg e tanoknak. Jómagam már csak az ő nézeteiket terjesztettem közérthetően a falvak, udvarházak és városok sorában rendületlen erővel, melyet az Úr adott nekem.

MÁSODIK FOGOLY (az őr felé): Mondtam én elejétől fogva, hogy politikai fogoly. Az előző fejedelem főembere volt. Kinek hiányzik az, hogy megbélyegezzenek bennünket is miatta? Nem akarok én akadémikuskodni a világért se, jó uram, de a magam részéről messziről kimaradnék mindezen tan terjesztésének még a látogatásából is, és ezt ajánlom – fogadatlan prókátorként – mindnyájuk számára is.

BÖRTÖNŐR: Én se keresem a bajt, igaza lehet. Körbejárok inkább a túloldali cellák közt egy újabb ellenőrzésre. Maguk meg térjenek nyugovóra, gyorsan eliramlott e nap a sok hitbeszéd során. *(Nehézkesen feltápaszkodik, és elmegy körükből, és a nyikorgó vasajtó a háta mögött lassan becsukódik.)*

ELSŐ FOGOLY: Rendben, térjünk nyugovóra, de holnap egymás közt folytathatnánk a szót, mert feletébb érdekel püspök úr minden szava. Tudása kiérlett, hite mély, kár volna veszni hagynunk azt a sok különben szerzett, és a hosszú évek során felhalmozott rengeteg ismeretet. Általunk is továbbélhet a tan, bármennyire is egyszerű népek vagyunk.

MÁSODIK FOGOLY: Már megint az én nevemben prédikálsz, amit nagyon nem szeretek. Te csak művelődj a saját kontódra! Engem ne láncolj folyton magadhoz még az ilyesmikben is! Azért, mert egy cellába szorított bennünket össze a sors, még nem kell jóban lennünk, mondtam már neked máskor is.

DÁVID FERENC: Számhoz emelnék az ételt, bilincseim nem lettek megoldva még e csekély időre se.

MÁSODIK FOGOLY: Hogyisne, annál több jut nekünk!

ELSŐ FOGOLY: Én ugyan nem fogom elenni e szent életű ember előtt a tápláló eledelt.

MÁSODIK FOGOLY: Ha olyan szent életű, akkor nem is fog az neki olyan nagyon kelleni a továbbéléshez. Mégél ő az ura táplálékából. Eredj innen!

ELSŐ FOGOLY: Osztózzunk meg rajta! A tál fele a tiéd lehet, a másik részét pedig nekem adod át, amivel azt teszek, amit akarok. Ha akarom, akkor az öregembernek adom, ha akarom, kiöntöm az ablakon át.

MÁSODIK FOGOLY: Rendben. Sorsot húzunk, ki eszik előbb a táljából?

ELSŐ FOGOLY: Kezdd csak nyugodtan, én addig megeszem a magamét.

(A második fogoly behabzsolja a tál tartalmát félig, miközben az első fogoly a szalmazsákjára heveredik vacsorázni, közben az öreg csendesen imádkozik magában, utána a maradékból első fogoly megeteti az öreget; közben az utcáról éppen behallatszik az utcai lámpaoltó hangja: nyolcat ütött már az óra, térjetek hát nyugovóra.)

ELSŐ FOGOLY: Térjünk nyugovóra! Ezen utcai hangot figyelem immár évek óta. Innen tudom csak, hogy megint ledaráltam egy napot.

(Magában lamentál:) Örülök, hogy mára ide érkezett az öregünk, sokat tanulhatunk tőle, és még az óra is gyorsabban jár a jelenlétében. Valóban jó szónok, biztos szerették őt mindegyik gyülekezetében. Szent ember ő, bármilyen furcsa is a hite, tán' jobban megértjük, ha többet beszélgetjük őt. Ma kimerült; láthatóan sok volt neki a beszéd, meg az új körülmények, de lelkesen szónokolt, holott láncra verve a földön fekvé nem lehet kényelmes az ő korában. Túl sok idő nincs már hátra neki, úgy veszem észre...

(Aludni térnek, a mohó második fogoly a gyomrát elcsapta a túl sok kásával.)

MÁSODIK FOGOLY: Túl meleg volt ez a vacak. Megfájdult tőle a gyomrom, vagy rosszul készítették, mint mindent idebent. Jó lesz szabadulni innen végre valahára, talán ez a vénember jobban feltáplál engem az adagja felével, mint a neki olyannyira fontos lelki táplálékával. Különös ember ő; remélem, túl sok vizet nem fog zavarni. *(Sóhajt félálomban, de már nem figyel rá senki, mert mindenki mély álmra szenderült időközben...)*

PÉTERVÁRI ZSOLT

Értékelés

A helyszín Déva várbörtöne. A négy jelenetből álló egyfelvonásos a vitadráma műfaját is felelevenítve, a társalgási dráma erőteljesen a dialógusra építő módszerével három fogoly és a börtönőr beszélgetésében mutatja meg a megtérés érzelmi-erkölcsi alapú, szinte észrevehetetlen folyamatát. Az egyik köztörvényes bűnöző megtér rabtársa, Dávid Ferenc szavai nyomán.

A mű Dávid Ferencet szelíd, erős hitű, közvetlensége és rendíthetetlen bizakodása által megnyerő személynek mutatja. A börtön körülményei nem törik meg. Hatásos beszéde adott pillanatban valamennyi jelenlevőnek szól, így a börtönjelenet maga – historikus díszletek közé képzelt, dramatikus hittanlecke – színház a színházban. „Mindig van mód a megtérésre”, „sivár életet hagy maga mögött egy dicsőségben eltöltött jövőért” – hangzik el a színpadon.

Barabás Géza

Árkoson született 1948. november 8-án. Gyermekkorát és elemi iskolás éveit is szülőfalujában töltötte. A középiskolát a Székely Mikó Kollégiumban végezte, Kolozsváron szerzett agrármérnöki diplomát. Szakmai pályafutását 1971-ben a felső-háromszéki Csernátanban kezdte, majd 1980–1989 között Sepsikőröspatakon dolgozott. A rendszerváltozás után a Megyei Mezőgazdasági Igazgatóságon folytatta tevékenységét, ahonnan 2009-ben igazgatói beosztásból vonult nyugdíjba. Az egyetem elvégzése után, 1972-ben kötött házasságot Barabás Évával, akivel példás családi életet éltek, két fiuk után öt unoka „büszke tatájának” vallotta magát.

Több évtizeden keresztül egyházi zsinati és főtanácsai tagságot vállalt, az árkosi egyházközségben keblitanácsosi, majd az elmúlt három évben gondnoki tisztséget töltött be.

Jellemző volt rá a segítőkészség, a közvetlenség. Ugyanakkor tapasztalattal, szorgalommal és szakmaisággal végezte a rá háruló feladatokat, amelyeket az Úristen reá bízott. Áldozatkészsége és egyházzolgálatá mindannyiunk számára példakép marad.

Nyugdíjasként aktívan gazdálkodott, ebben is példát mutatva az ifjabb generációknak. Szülőfalujában közéleti munkát is vállalt. Az árkosi közbirtokosság megalapításában, majd működtetésében előljárói szerepet töltött be több éven át az.

Kegyetlen, gyors lefolyású betegsége 2019. január 11-én váratlanul kiragadta családi, baráti és egyházközségi köréből, mély megrendülést és fájdalmat hagyva maga mögött. Tisztelettel és szeretettel fogunk rá emlékezni. Isten adjon neki csendes pihenést, lelkének örök üdvösséget!

BIRÓ ATTILA

Egy tevékeny püspök

GÁLFALVI GÁBOR

• Nagyajtai Lázár István Torockón született 1742-ben. Középkolozsvári és bölcsészeti tanulmányait a kolozsvári unitárius főgimnáziumban végezte. Tanulmányai végzetével ugyanezen intézetnél lett tanár s helyettes főjegyző, amíg 1786-ban a Nagyajtán tartott zsinaton püspöknek választották.

Püspöksége, amely huszonöt évig tartott, az unitárius egyház egyik legszebb korszakára esik. Ezt a korszakot a külső fejlődés és építés korszakának lehet nevezni. S hogy egyházunk ezen idő alatt olyan szép haladást mutatott fel, azt a lelkes főgondnokok mellett Lázár István püspöknek köszönhetjük, aki közben tartotta az egyház vezetését. Míg Szentábrahámi Mihály idejében meg kellett elégedni a belső, zajtalan munkával, mert a külső terjeszkedést nem tűrték volna abban az időben, addig a kedvezőbb politikai viszonyok szinte figyelmeztették az egyház vezetőit a fejlesztés és építés munkájára. Lázár István, Petrichevich-Horváth Ferenc főgondnokkal együttesen megértette az idők szavát, és maradandó munkát végzett az egyház életében.

Ismert, hogy miként vették el a 18. század elején Kolozsváron a templomot és főgimnáziumot az unitáriusoktól. Szinte száz éven keresztül csak vágyt élt a lelkekben, hogy új templom és iskola épüljön, mert érezték, hogy az egyház e két alapon állhat biztosan. Részint a szegénység, de inkább a külső üldözések nem engedték a forró vágy megvalósulását. Azonban a 18. század vége felé jobb idők következtek az unitáriusokra nézve is. Ekkor (1781-ben) adta ki II. József magyar király az úgynevezett türelmi rendeletet, amelyben a protestánsok teljes vallásszabadságát biztosította: megengedi templomok és iskolák építését, kimondja, hogy a vallásával ellenkező esküre vagy szertartás végzésére senki sem kötelezhető és vallása miatt senki semmiféle hivataltól el nem tiltható. E rendelettel megindult szabad szellemet használták fel az unitáriusok Lázár István püspök vezetésével arra, hogy az elvett templomok és iskolák helyett újakat építsenek.

A sok templom közül, amelyek Lázár István püspök idejében épültek, ki kell emelnünk a kolozsvárit. Ebből a városból indult el hódító útjára az unitárius vallás. A kolozsvári egyházközség mindig olyan volt az unitáriusok számára, mint egy központ, amelyre reménnyel és büszkeséggel tekintettek. Nem csoda tehát, ha azonnal hozzákezdtek a templom építéséhez. 1792-ben tették le az alapkövet annak a szép és tágas templomnak, amelyben az unitáriusok ma is dicsérik az egy igaz Istent. Az alapkövet letételénél Lázár István püspök mondott imádságot. Az építés négy évig tartott, amely idő alatt gyűjtésből, házak, külső birtokok,

valamint az értékes úrvacsorai kannák és poharak eladásából került ki az építés költsége. Lázár István püspöksége alatt a kolozsvárral együtt 38 templomot építettek, amelyeknek a költsége a hívek adakozásából került ki.

De éppen úgy érezték az unitáriusok a templom mellett az iskola hiányát is. Petrichevich-Horváth Ferenc főgondnok fáradozásai következtében sikerült a Kossuth Lajos utca és Dávid Ferenc utca sarkán egy emeletes iskolát építeni, de itt megakadt az építkezés, mert nem volt a továbbfolytatáshoz pénz. Ekkor küldött az isteni gondviselés egy nagy jótevőt az unitárius egyháznak Suki László személyében, aki mintegy 100 000 forint értékű vagyonát az egyházra hagyta. Ennek a segítségével építették fel az iskola Kossuth Lajos utca, valamint a Dávid Ferenc utca felőli részét is két emeletre, úgy ahogyan ma is áll. Az építést 1806-ban fejezték be, melyben elvülhetetlen érdeme volt Lázár István püspöknek. De nem kisebb tevékenységet fejtett ki Lázár István a székelykeresztúri gimnázium építése körül. Régi vágya volt az unitáriusoknak, hogy a Székelyföld valamelyik sarkában legalább egy algimnázium létesüljön, amelyet könnyebben megközelíthetnek, mint a kolozsvárit. A püspöki vizitációi alkalmával mindig kérte a híveket, hogy adakozzanak az algimnázium javára. Ily módon szép összeg gyűlt össze, annyi, hogy 1794-ben megkezdheték az építést, azonban csak tíz év múlva tudták befejezni a pénz hiánya miatt. Itt jegyezzük meg, hogy ugyanilyen iskola épült a 16. század végén Tordán. E két iskolából a továbbtanulni vágyók a VI. gimnáziumi osztályba Kolozsvárra mentek.

Az építkezés mellett az egyház belső építésére, a rend fenntartására is nagy hangsúlyt fektetett Lázár István püspök. Erős akaratának és kitartó szorgalmának bélyegét rányomta a saját korára, méltón sorolhatjuk a legnagyobb püspökeink közé.

Unitárius gimnázium. Üdvözlét Székelykeresztúrról (képeslap, 1908)

Po pjaty – Ötösével

Január 13-án került sor Matl Péter munkácsi születésű festő, szobrászművész *Po pjaty – Ötösével* című kiállításának megnyitójára. A kárpátaljai Matl Péter legismertebb alkotásai a vereckei honfoglalási emlékmű és az ópusztaszeri emlékparkban felállított nemzeti összetartozás emlékműve. A kiállítást Horváth Zoltán György történész, budapesti egyetemi oktató nyitotta meg, majd Matl Péter mélyebben is ismertette az alkotásokat

A sorozatot több kárpátaljai helyszínt követően, Ukrajnában, Szlovákiában, Magyarországon is bemutatták, illetve Erdélyben több városban is látható volt. Megtiszteltetésnek éreztük, hogy az egyedi munkákat, a különleges, áttetsző pasztellgrafikai alkotásokat egyházközségünkben is megtekinthettük.

A művek a málenkij robotra elhurcolt és ott elpusztított kárpátaljai magyar férfiak emlékét idézik meg, ugyanakkor méltó emléket állít a Gulag- és Gupvi-táborokba elhurcolt magyar áldozatoknak is. Az alkotásokat a II. világháborút követő szovjet lágerrek borzalmai, az elhurcoltak szenvedései ihlették, melyeket éppen itt, Erdélyben kezdett el rajzolni a művész. A sorozat ötvennégy képből áll, amelynek egy része lett kiállítva. A cím sem véletlen: ötösével – a szovjet katonák parancsszava volt, hiszen az áldozatokat ötös csoportokba osztották, így könnyedén felügyelték, számolták, figyelték őket. Ezek a képek azokról az ötös csoportba rendezett férfiakat ábrázolják,

Albert Levente, Matl Péter, a szerző és Horváth Zoltán György

akiknek talán éppen az egymásra utaltság, a sorsközösség adott erőt, reményt.

Az alkotások sejtetik mindazt a borzalmat, fájdalmat, amit az elhurcoltak tapasztaltak meg. Az áttetsző alakok csak gyöngéden ábrázoltak, mely a művész elmondása szerint az élet és halál közötti lebegést próbálja illusztrálni. Bár az alkotások valóban a kegyetlenséget, az embertelenséget elevenítik meg, mégis az összetartás és a reménység is halványan sugárzik belőlük. Minden képen látható egy fehér csík – mely pontosan azt jelképezi, hogy az élet győzedelmeskedhet a halál felett, hordozza az üzenetet, hogy van, amiért túlélni a nehéz időköt.

PÉTERFI ZITA ÁGNES

Diótörő

A '89-es rendszerváltás után a demokrácia nagyon képlékeny volt. Hogy az is maradt, más kérdés. A hátrátlépés viszonylatában ma hihetetlennek tűnik a 10-12 órás sorban állás, nem is beszélve a bogarászásról, mely kiterjedt a zsebvizsgától a pótkerékig! Fordítottak vissza már három kiló várfalvi hagyma miatt is.

Történt pedig, hogy 1990 tavaszán (kevésivel a marosvásárhelyi események után) a Kolozsvári Állami Magyar Opera meghívást kapott a Grazi Operaház egyik gálaestjére. Abban az időben jelent meg Kolozsváron az első Volkswagen minibusz, melyet az unitárius püspöki hivatalnak hozott Klaus Glindemann, a németországi szabadelvű vallások csoportosulásának egyik főtisztviselője. Az egyházunk olyan szegény volt, hogy sofőrre sem tellett, így a kisbuszt jómagam vezetgettem a szükségletek szerint.

Egy napon a kolozsvári társulat két igazgatója megjelent a püspök úrnál, kérve őt, adná oda a kisbuszt, hogy a társulat nyolc művésszel kiszálljon Grazba, és ott szereplésükkel tegyék ünnepélyesebbé az operabált. Lévén szó két magyar intézetről, a püspök engedékeny volt, de hozzátette: csak abban az

esetben adja az autót, ha alulírott vezeti. Ez számomra is érdekes volt, addig Nyugat kapcsán csak a naplementét láttuk.

Pénz hiányában magamhoz tettem egy habverő rézüstöcskét, egy réztölcséres öntvény darálót és egy 1614-ben Benkő hámorában, Nagyoláhfaluban öntött rézmozsarat. Gondoltam, hogy ezeket a szép darabokat elfeketézem, s ha kapok érte valamennyi schillinget, akkor már Ausztriában nem leszek a senki kutyája. Bejött a számításom, de erről majd máskor.

Elhagyva Váradot, a vámnál egyből kiszúrták a kacataimat. Nem tudom megmagyarázni ma sem, hogy honnan jött a határozott válaszom, de szemrebenés nélkül mondtam, hogy én viszem a művészeket Grazba, és ahhoz, hogy előadják a *Diótörőt* (mert az ugye Csajkovszkij stb.), kellenek ezek a kellékek (vagyis üst, mozsár és kávédaráló). A vámtiszt vagy operarajongó volt, vagy bunkó. Elengedett! A portékámból lett két színes Samsung tévé, amiről akkor Romániában csak álmodni lehetett.

Ilyenkor, ó- és új év tájékán a *Diótörő* és a *Denevér* rendszeresen műsoron van, de mit csináljak, ha nekem Csajkovszkijról a rézmozsáram jut eszembe?

FARKAS DÉNES

Tájékoztatás az Egyházi Képviselő Tanács 2018. évi IV. évnegyedi üléséről

GYERŐ DÁVID

• Az Egyházi Képviselő Tanács (a továbbiakban EKT) 2018. november 23-án tartotta rendes ülését Kolozsváron, az egyház székházának tanácstermében. Az unitárius múlt 450 évét méltató jubileumi év utolsó ülésén az egyház döntéshozó, felügyelő és végrehajtó hatósága elsősorban szervezeti ügyekben hozott határozatokat.

Az EKT mindenekelőtt tudomásul vette a Zsinat 2018. decemberi ülése előkészítésének állapotát, valamint azt, hogy az EKT Elnöksége a későbbiekben javaslatot tesz egy zsinati ünnepi nyilatkozat szövegére nézve. Ezután tájékoztatás hangzott el az egyetemes gondnoki kar üléséről, az egyetemes lelkészi értekezletről és a III. évnegyedi lelkészi értekezletekről, illetve jelentés a kommunikációs koordinátor és a média-referens munkájáról, valamint az esperesek legutóbbi negyedévi tevékenységéről.

A szervezeti jellegű határozatok közül kiemelkedik a Főhatósági Vizsgálószerk közvetlenül választott tagjai kijelölésének időzítéséről hozott döntés. A Főhatósági Vizsgálószerk testületébe az EKT által közvetlenül megválasztott személyek hatéves megbízási időszaka 2018 decemberében lejár. Az EKT a tárgyban úgy határozott, hogy a jubileumi év rendkívüli körülményekre való tekintettel a Főhatósági Vizsgálószerk tagjainak kijelölése 2019 első felében kerül napirendre. Az EKT ezzel együtt elrendelte a Főhatósági Vizsgálószerk korábban megválasztott tagjai megbízásának meghosszabbítását, a legkésőbb 2019. június 30-ig sorra kerülő választásokig.

A közigazgatási ügyosztály jelentésénél bemutatásra kerültek a legutóbbi egyházi kiadványok, valamint azok a 10 000 és 2000 forintos emlékérmék, amelyeket 450 éves az unitárius egyház megnevezéssel a Magyar Nemzeti Bank bocsátott ki az egyetlen magyar alapítású egyház 450 éves fennállásának alkalmából, valamint a vallásszabadságot hirdető tordai országgyűlés emlékére. Kiemelkedő tudnivaló volt továbbá az is, hogy Románia kormánya november 9-én határozatot hozott egy állami tulajdonban

levő bukaresti ingatlan 49 éves díjmentes használatba adásáról a Magyar Unitárius Egyháznak. Az EKT köszönetet mondott Victor Opaschi vallásügyi államtitkárnak és Kelemen Hunornak, az RMDSZ elnökének a bukaresti ingatlan unitárius egyházi használatba kerülésének megsegítéséért.

A fejlesztési ügyosztály jelentése kapcsán elhangzott, hogy a Legfelsőbb Semmítő- és Ítélszerk végleges határozatban elutasította az Erdélyi Református Egyházkerület fellebbezését a Székely Mikó Kollégium ügyében. Az EKT az ügyben nyilatkozatot fogadott el, amelyben együttérzését, felháborodását és tiltakozását fejezte ki a határozat miatt, és testvéregyházakkal közös fellépéseket helyezett kilátásba minden lehetséges fórumon az egyházi és közösségi tulajdonjogok maradéktalan érvényesítéséért.

A hitéleti és missziói ügyosztály jelentésénél az EKT tagjai méltatták a novemberi dévai zarándoklat kiváló megszervezését, az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet és a dévai szórványegyházköztség együttműködésének is köszönhetően. Továbbá beszélgetés alakult ki az énekvezér-továbbképző tanfolyamok fontosságáról és az énekvezérek felkészültsége javításának szükségességéről.

A gazdasági ügyosztály tárgyainál az EKT hosszasan tárgyalta a marosvásárhelyi egyházközségek Studium Prospero Alapítvánnyal kötött szerződésének körülményeit. Az EKT Elnöksége 2018. október 18-án határozatot hozott, amelyben üdvözölte a felek erőfeszítéseit a szerződés tárgyát képező ingatlannal kapcsolatban kialakult helyzet megoldására nézve. Az Elnökség ugyanakkor kinyilvánította, hogy a szerződés megkötéséhez kellő egyházi főhatósági jóváhagyást csak egy sor egyházi érdekvédelmi elvárás maradéktalan teljesítése esetén tudja biztosítani. Az EKT határozatában tudomásul vette és támogatta az Elnökség által megszabott feltételeket, és kimondta, hogy a marosvásárhelyi egyházközségek Studium Prospero Alapítvánnyal kötött szerződését csak azon feltételek érvényesítése után, utólagosan hagyja jóvá.

Alkalmi szociális szálláslehetőség

A Gondviselés Segélyszervezet és az érintett egyházközségek négy erdélyi városban ingyenes szálláshelyet biztosítanak rászoruló betegeknek és/vagy kísérőiknek, akik műtétre, egészségügyi vizsgálatra vagy kezelésre érkeznek.

Az alkalmi igénylésekkel a következő személyekhez lehet fordulni:

- **Kolozsvár:** Vagyas Attila (0740 133 027)
- **Brassó:** András Erika (0787 584 862)
- **Sepsiszentgyörgy:** Péterfi Zita Ágnes (0267 313 813)
- **Csikszereda:** Solymosi Alpár (0742 153 716)

SZERETETSZOLGÁLAT

Beszámoló karácsonyi segélyakciókról

VAGYAS ATTILA

A Gondviselés Segélyszervezet Együtt a rászorulókért címmel hirdette meg adventben az újabb segélyakcióját. A kiosztott segélycsomagok összértéke alapján és az érintett települések számát tekintve az eddigi legátfogóbb segélyakciónkat szerveztük meg a karácsony környéki hetekben.

• Bátran kijelenthetem, hogy nincs még egy, az adventi időszakhoz hasonló az esztendőben. Több szempontból is igaz ez a kijelentés, de én most egyetlen szempontra szeretnék fókuszálni. Mégpedig az adakozási kedvre, a szociális érzékenységre, a mindenkinek jusson valami az ünnepen a fa alá gondolatra irányítanám az Olvasók figyelmét. Azt is meg merem kockáztatni, hogy a legtöbben ezzel a gondolattal könnyen tudnak azonosulni, és lehetőségeikhez mérten támogatni tudják a rászoruló embertársaikat.

Hogy külön-külön ezek az indíttatások milyen lelki vagy fizikai történésekre vezethetők vissza, nem szeretném taglalni, mert nem az adakozás kultúráját vizsgáló kutatás összegzése kíván lenni ez a beszámoló. Egyszerűen csak szeretném bemutatni a lassan már évtizedes tapasztalatokra épülő segélyezési formáinkat, ezeknek egyediségét és egyszerűségét kívánom ismertetni, megnevezve az évről évre lezajló folyamatok tanulságát, szépségét, aktualitását. Mert minél tisztább, átláthatóbb, követhetőbb egy segélyezési forma, annál hitelesebb, az adakozók szemében pedig annál inkább megbízható. Ezek a célok és elvek mentén próbálja a Gondviselés Segélyszervezet évről évre megszervezni számos segélyezési programját.

Hála Istennek az önkéntes munkatársak egyre bővülő csapatával évről évre sikerebb és átfogóbb segélyakciókat tudunk szervezni karácsony időszakában. Az adománygyűjtések adventkor zajlottak a magyar főváros és Brassó közötti képzeletbeli tengely következő helyszínein: Budapest, Kolozsvár, Marosvásárhely, Nyárádszereda, Székelyudvarhely, Székelykeresztúr, Barót, Sepsiszentgyörgy, Brassó.

A gyűjtéseket többnyire a bevált formában szerveztük meg, partnerségben a Merkúr üzletláncsal több településen, a Bertis és Profi üzletlánc sepsiszentgyörgyi, baróti üzleteivel, a Comix Rt. két baróti üzletével, valamint a CBA üzletlánc két budapesti áruházával. A felsorolt üzletekben önkéntes munkatársaink tartós élelmiszereket, tisztálkodási és tisztítószereket, taneszközöket és édességeket gyűjtöttek az adományozó kedvű vásárlóktól. Kolozsváron nem üzletekben gyűjtöttünk adományokat, hanem a János Zsigmond Unitárius Kollégiummal, az Unitárius Óvodával, a Kolozsvár-Belvárosi Unitárius Egyházközséggel és az Unitárius Bölcsődével közösen szerveztünk

gyűjtést, megszólítva a diákok szüleit és az egyházközségi tagokat. Advent második vasárnapján az Unitárius Óvoda jótékonyági koncertet tartott a kolozsvári belvárosi unitárius templomban; a jelentős per-selyes bevételt a segélyakció céljára fordítottuk.

A fentiek alapján összegyűlt természetbeni adományok értéke közel 50 000 lejre (kb. 3,3 millió forint) becsülhető. Ezek kiegészítéseként a Gondviselés Segélyszervezet saját alapjából, illetve támogatóink jóvoltából további élelmiszereket vásároltunk, így összesen 1050 segélycsomag készült, melyeket az említett „tengely” mentén, 82 különböző településen adtunk át rászoruló családoknak, illetve egyedül élő személyeknek. A segélyben részesültek száma megközelíti a 2000-et. Az adománygyűjtésekbe, majd a csomagok összeállításába és célba juttatásába közel 50 felnőtt és több mint 135 ifjú önkéntes vett részt.

Fontos hangsúlyozni, hogy a rászoruló családok mellett más felekezeti háttérrel rendelkező szervezetek, alapítványok, gyermeknevelő központok, fogyatékosokkal élőket foglalkoztató egyesületek, árvaházak és más intézmények is (szám szerint tíz) részesültek az összeállított csomagokból.

Az előző évekhez hasonlóan karácsonykor 12 tehérgépkocsinyi segélycsomag érkezett Udvarhelyszékre a szokásos németországi adományozói forrásokból. A segélyek egy részének (mintegy 15%) célba juttatását a Lókodi Ifjúsági Alapítvány és a Wolter Alapítvány ez alkalommal is a Gondviselés Segélyszervezetre bízta, akárcsak az előző években. A székelyudvarhelyi, székelykeresztúri, küküllői és kolozsvári

tordai egyházköri munkatársaink közreműködésével 94 településen összesen 1519 értékes segélycsomagot kézbesítettünk rászoruló személyeknek. További 300 segélycsomagot a szociális ebédprogramjainkhoz való hozzájárulásként vehetett át segélyszervezetünk. A szóban forgó 1819 darab németországi segélycsomag összesített értéke 180 000 lejre becsülhető, és mindezek mellett öt tonna tejtermék szétosztásáról is gondoskodhattunk.

A Gondviselés Segélyszervezet elnöksége ezúton is köszöni a fentiekben összefoglalt segélyakciók megvalósításában együttműködő munkatársak és partnerszervezetek hozzájárulását: az egyházközségi, nőszövetségi, illetve ifjúsági egyleti tagok segítőkész hozzáállását, valamint a jószívű adományozók felajánlásait!

A segélyakciókról készült képeket a Gondviselés Segélyszervezet közösségi oldalán (*Facebook*), illetve lapszámunk hátsó borítóján lehet megtekinteni.

A Gondviselés Segélyszervezet gálája

A Magyar Unitárius Egyház segélyszervezeteként működő Gondviselés Segélyszervezet 2019. január 11-én rendezte meg első gálaünnepségét. Az eseményre a János Zsigmond Unitárius Kollégium dísztermében került sor százharminc személy részvételével. A rendezvény célja: hálaadás Istennek, valamint köszönetnyilvánítás a szervezet munkatársainak, támogatóinak és partnerszervezeteinek.

Az ünnepség hálaadó áhítattal kezdődött, amelyet Vagyas Attila unitárius lelkész, a Gondviselés Segélyszervezet elnökségi tagja tartott. Ezt követően Bálint Benczédi Ferenc püspök a Magyar Unitárius Egyház főpásztoraként üdvözölte a segélyszervezet munkatársait.

Szombatfalvi József a szervezet első elnökeként és jelenlegi tiszteletbeli elnökeként tartott ünnepi beszédet. Felelevenítette a segélyszervezet létrehozásának közvetlen előzményét, a 2005. évi udvarhelyszéki árvízi segélyezés és újjáépítés tanulságait. Az árvízi károk enyhítését szolgáló Nyikó Menti Árvízi Segélyező Bizottság kezdeményezésére a Magyar Unitárius Egyház 2007-ben hozta létre saját segélyszervezetét, megbízva ezt az egyházon belüli szeretetszolgálat megszervezésével és összehangolásával.

A több mint tízéves múlt áttekintése céljából egy szemléltető kisfilm készült és egy képes kiadvány jelent meg, amelyek a szervezet szerteágazó tevékenységét igyekeznek bemutatni szakterületenként.

A kisfilm bemutatása után Rácz Norbert Zsolt, a Kolozsvár-Belvárosi Unitárius Egyházközség lelkésze osztotta meg az egybegyűltekkal ünnepi gondolatait. A szervezet megalakulása óta a lelkész önkéntesként, illetve elnökségi tagként is részt vesz a tevékenységekben, a gyülekezete és a Gondviselés Segélyszervezet közti együttműködés pedig mindmáig példaértékű.

Kátai Zoltán énekmondó 16–17. századi unitárius zsolnárokat adott elő, akinek a szervezők ezúttal is megköszönték, hogy 2005 őszén a Nyikó mentén tartott előadásaival közreműködött az árvízi pusztítás lelki fájdalmainak enyhítésében.

Zárómozzanatként Szabó László unitárius lelkész, a Gondviselés Segélyszervezet elnöke osztotta meg ünnepi gondolatait a hallgatósággal, majd köszönetnyilvánításra került sor a segélyszervezet munkatársainak, támogatóinak és partnereinek, akik az elmúlt közel másfél évtizedben kiemelkedően tevékenykedtek az egyházi szeretetszolgálat terén és számottevően elősegítették annak kiteljesedését. Köszönete jeléül a szervezet elnöke és tiszteletbeli elnöke emlékérmeket nyújtott át. Ezeket a 450 éves az Unitárius Egyház megnevezésű ezüst- és színesfém-emlékérméket a Magyar Nemzeti Bank 2018. november 12-én bocsátotta ki az egyetlen magyar alapítású egyház 450 éves fennállásának alkalmából, valamint a vallásszabadságot törvénybe foglaló tordai országgyűlés emlékére.

Az est közös vacsorával és ünnepléssel zárult a Kerek csárdában.

A Gondviselés Segélyszervezet e közlemény által is köszönetet nyilvánít munkatársainak, támogatóinak és partnerszervezeteinek, bízva a további eredményes együttműködésben.

Kolozsvár, 2019. január 11.

A GONDVISELÉS SEGÉLYSZERVEZET ELNÖKSÉGE

NŐK VILÁGA

Világimanap 2019

ASZTALOS KLÁRA

• A nők világimanapjának a kezdeményezése a XIX. század végére vezethető vissza. 1887-ben az Amerikai Egyesült Államok asszonyainak egy csoportja felhívást tett közzé egy imanap megrendezésére. A felhívás elterjedt a világ különböző országában. Európában 1930-ban tartották meg először. 1968-ban megalakult a Nemzetközi Világimanapbizottság. Minden évben más ország asszonyai dolgozzák ki a liturgiát, és ismertető anyagot tesznek közzé országról, a nők helyzetéről. 2002-ben a Romániai Világimanapbizottság vállalta magára ezt a szerepet. Az imanap alkalmával begyűlt pénzbeli adományok egy része az illető országban marad szociális projektekre, más részével a nemzetközi szervezet támogat különböző projekteket a nők helyzetének a javítására.

2019. március 1-jén a világ keresztény asszonyai több mint 170 országban a szlovén asszonyok által összeállított liturgia szerint imádkoznak együtt közösen, ökumenikus körben, egy-egy helységben rend szerint váltakozva más más felekezetű templomokban.

Ha szeretnénk Szlovéniát, ezt a kis független európai országot jobban megismerni, akkor gondolatban látogassunk el a kakasok, sárkányok és medvék földjére, így szól a szlovén nők hívó szava.

Az ország területi kiterjedése, térképe leginkább egy kakasra hasonlít, lakosainak száma mintegy két-

millió. Felekezeti megoszlása: 58% katolikus, 1% protestáns, 2,4% muszlim és 2,3% ortodox. Az ország 1991-ben nyerte el függetlenségét, 2004-től tagja az Európai Uniónak. Fővárosa Ljubjana, neve a szláv szeretet szóra utal, lakóinak száma 280 000. Ljubjana

szimbóluma a sárkány, amely lépten nyomon felbukkan a város különböző pontjain látható szobrokon. Szlovéniának csak az észak-keleti részén vannak az észak-keleti részén vannak a hegyvidék és dombság csoportjába tartozik. Éghajlata szubalpin és alpesi klíma, 60%-át erdő borítja, amelyben nagyszámú európai barna medve él.

A világimanapi liturgia textusát Lukács 14,17 verse alkotja: „Jöjjetek, mert már minden készen van”. Ezzel arra hívják fel a figyelmet, hogy Isten mindenkit ünnepelni hív, gazdagokat és szegényeket, egészségeket és betegeket, mert boldog az, aki Isten országának a vendége.

A világimanap szervezői mindig választanak egy olyan képzőművészeti alkotást, amelynek elemei jellemzők az illető országra és a kiválasztott bibliai versre. A szlovén nők Rezka Arnux festményét választották, amelyen két téma jelenik meg egyidejűleg: Szlovénia országa és az istentisztelet alapjául szolgáló történet. A kép felső részén szlovén népviseletbe öltözött, mozgásban levő nőalakok láthatók. A szegélyen végigfutó szlovén népi hímzéssel díszített félkörív egy tányért vagy asztalt szimbolizál,

Olvasóink és előfizetőink figyelmébe

A *Nők Világa* kiadványunk 2019-ben is négy alkalommal jelenik meg: húsvétra, nyáron és ősszel, valamint karácsonyra.

Az előfizetési díj egy évre postaköltséggel együtt: 15 RON. Szabadárusításban, postaköltség nélkül egy példány ára: 2,5 RON.

2019. március 1-jéig lehet előfizetni a körü elnökök vagy az egyházközösségek közvetítésével, illetve

személyesen Asztalos Klára UNOSZ-titkáránál a következő bankszámlára:

ASOCIATIA FEMEILOR UNITARIENE DIN ROMANIA

CUI / CF : 9343746

Cod IBAN: RO47 BTRL 0130 1205 9214 39XX

Banca Transilvania Cluj

Villámposta: klariasz44@gmail.com

Telefon: 0740 685 087

Aki szeretné a *Nők Világát* rendszeresen olvasni, kérjük, fizessen elő idejében!

közepén a szlovén nemzeti édességgel, a poticával. A szőlőfürtök Szlovénia különböző borvidékeit szimbolizálják. Jellegzetes szlovén szuvenír és egyben a szeretet jelképe a mézeskalács, amely szlovén szegfűmotívummal díszített. Az asztal alatti részen a társadalom perifériájára szorult gyermekek láthatók. Ők is értesültek a meghívásról. Egy hajléktalan asszony karjában gyermekét tartja. Egy vak asszony előre nyújtott karjával tapogatózva készül megtenni egy lépést. A süket a fejének elfordításával válaszol. Egy leány önkéntelen izomrángásaival fejezi ki, hogy örömmel fogadja el a meghívást a lakomára. A művész a szlovén népművészet jellegzetes színeit hasz-

nálta, a vöröset és fehéret. A háttér zöld színe a szlovén tájat, az erdőket és a mezőket jelképezi. A gyermekalakoknál használt meleg tónusok a meghívás felett érzett őszinte örömet fejezik ki. Utalás történik a bibliai példázatra, amely szerint egyesek nem tartották fontosnak az Isten országába hívó üzenetet, míg mások boldogok, mert azelőtt elképzelhetetlen volt számukra, hogy valaha beléphessenek oda.

A példázat üzenete ma is szól felénk: Isten mindenkit hív, számunkra is van hely. Meghívottak vagyunk, vagy azzá leszünk. Ezt a jó hírt hallhatjuk meg és adhatjuk tovább ezen a világinapon is. Ezért hívjunk mi is másokat, mert Isten ünnepelni hív. Ott a helyünk!

IFJÚSÁGI OLDAL

Legyünk mi a történet

BAROTHI BRIGITTA

• 2019-ben is lendülettel egyleteznek a fiatalok, ugyanis az elmúlt évek lelkesedése nem hagyott alább, sokkal inkább feltörekvő.

Az idei évben is számos rendezvényt biztosítunk a fiataloknak, amelyek jellegükben mind-mind másfajta értékeket hordoznak. A téli hónapokban az egyházköri rendezvények kerülnek középpontba, a fiatalok egyházköri találkozókát és körutakat szerveznek, egyleteket látogatnak meg, és ki-ki a saját egyházköriében biztosít találkozást, elcsendesülési és kikapcsolódási lehetőséget a köri találkozók által.

A tavasz beköszöntével Közös utakra hívunk mindenkit, április 5–7. között a hat egyházkörnek valamely településén egy alternatív, zenés ifjúsági istentiszteletre fog sor kerülni. Idén sem pihen a Mamut, hiszen április 24–29. között Erdély összes egyletes fiatalját felkeresi, meglátogatja és csupa jókedvet visz a fiatalok mindennapjaiba, egyletes életükbe.

A nyárindító rendezvényünk az OMNIUM, amely az ODFIE sportolimpiája, és idén harmadik alkalommal szervezzük meg Tusnádfürdőn június 14–17. kö-

zött. Itt a nevetések mellett szükség lesz az erőre, a versenyszellemre, a csapatmunkára, hiszen csak egy csapat nyerheti el a Vándorkupát.

Ezt követően, július 12–15. között a nagy múltú visszatekintő Unitárius Ifjúsági Konferenciára várjuk a fiatalokat, ahol idén is egy témát járunk körül különböző tevékenységek által. A konferencián idén is a fiatal felnőtt célcsoportot szólítjuk meg, a rendezvényre a 17. életévüket betöltött egyleteseket várjuk.

A nyár folytatásaként az ArtZ – Összművészeti Találkozóra kerül sor augusztus 8–12. között, ahol elsősorban a tehetséges fiatalok kibontakozását tartjuk szem előtt. Idén is számos művészeti ágban mérhetik össze tudásukat, tehetségüket a fiatalok, műhelymunkákon vehetnek majd részt és a különböző éjszakai programok nyújtanak majd kikapcsolódást.

Reméljük, hogy idén is sok jó Artzcal találkozunk majd, és ha eddig csak kArtZoltuk a történelmet, akkor ezután mi legyünk maga a történet és történelem.

EGYHÁZUNK HÍREI

• **Január 4–5-én az ODFIE körutas csapata megkezdte évindító eseményeit:** Székelyudvarhelyre, Gyergyószentmiklóstra, Homoródalmásra, Homoródszentpálra, Homoródszentpéterre, Városfalvára és Oklándra látogatott el a Székelyudvarhelyi Egyházköriben. 5-én Alsófelsőszen tmihályon, Aranyosrákoson, Torockón és Tordán találkoztak a körutasok a fiatalokkal a Kolozs-Tordai Egyházköriben.

• **Január 12-én a nagyváradi Partium Keresztény Egyetem udvarán létrehozott magyar történeti panteonban emléktáblát avattak a vallásszabadság évének lezárulása alkalmából.** A Deák Árpád alkotta emléktáblát Tökés László európai parlamenti képviselő, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács elnöke és Szili Katalin autonómiaügyi miniszterelnöki megbízott avatta fel. Az ünnepi alkalmon Szabó László előadótanácsos méltatta a páratlan értékű tordai örökséget. Kovács István közügyigazgató koszorút helyezett el az emléktáblánál, majd az eseményt követő újévi fogadáson ünnepi beszédet tartott.

• **Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa által elfogadott 2019. évi egyetemes, ökumenikus imahét bibliai témájához csatlakozik a Magyar Unitárius Egyház is.** Az indonéziai keresztények által összeállított program alapján az imahét központi bibliai alap gondolata az 5Móz 16,18–20.

Egyházköri hírek

• **Háromszék-Felsőfehéri Egyházkör**

December 6–10. között a Háromszék-Felsőfehéri Egyházköriben: Brassóban, Sepsikőröspatakon és Úrmösön adventi és karácsonyi énekszámokkal lépett fel a felvidéki Akusztikus Trió (Vadkerti Imre, Zsapka Attila és Sipos Dávid).

A Gondviselés Segélyszervezet Háromszéki Fiókszervezete, együttműködve a sepsiszentgyörgyi Máltai Szeretetszolgálattal, 500 meleg vacsorát ajánlott fel a sepsiszentgyörgyi és környéki hajléktalanok számára. A heti rendszerességű kezdeményezés március 20-áig tart.

• **Kolozs-Tordai Egyházkör**

Január 12-én a mészköi gyülekezetben lépett fel Kátai Zoltán Tinódi-lant-díjas énekmondó, aki a „Ditsérjétek Isten...” Unitárius zsoltárok a 16–17. századból című lemezéről játszott dalokat.

Január 13-án, a vallásszabadság napján a tordai unitárius templomban hálaadó istentiszteletre került sor, ahol Bálint Benczédi Ferenc püspök is köszöntötte az egybegyűlteket. Az istentiszteletet követően az ünneplők közösen vonultak a vallásszabadság emlékművéhez, ahol felolvasták az 1568-as tordai országgyűlés törvényét, és koszorút helyeztek el szobornál.

Január 19-én került sor az Együtt Isten völgyében rendezvénysorozat évnnyitó gálaestjére Bágyonban. A gálaműsor áhitattal kezdődött, majd sor került a kolozsvári Zurboló Táncegyüttes és a Rezeda zenekar előadására.

• **Marosi Egyházkör**

December 21-én a Gondviselés Segélyszervezet Maros-köri képviselője és az unitárius kórházlelkészség adventi ünnepi műsort adott elő a marosvásárhelyi gyermekklinikán. A műsor összeállítói Kiss Sándor Loránd nyárádszentmártoncsíkfalvi lelkész, Kiss Zsuzsánna ikland-nagyernyei lelkész, Váradi Imre énekező, valamint a szervezet önkéntes fiataljai voltak.

Január 7–9. között a Marosi Egyházkör fiataljai köri találkozót szerveztek a marosvásárhelyi Bolyai téri unitárius egyházkörszékben. A rendezvényen 30 fiatal vett részt, akik a forradalom témakörben osztották meg egymással gondolataikat. Előadásokkal, kiscso-

portos beszélgetésekkel és vetélkedővel igyekeztek körüljárni a témát. Emellett hangsúlyt fektettek az elmúlt év értékelésére és az előttük álló év megtervezésére.

Január 13-án, a jubileumi emlékévként zárásaképpen a kövesdombi egyházkörszék ifjúsági egylettagjainak egy csoportja előadta a szabadságról szóló zenés-verses műsorát, Kerekes Csaba énekező és Gergely Noémi, az ifjúsági egylet vezetőjének az irányításával.

• **Székelykeresztúri Egyházkör**

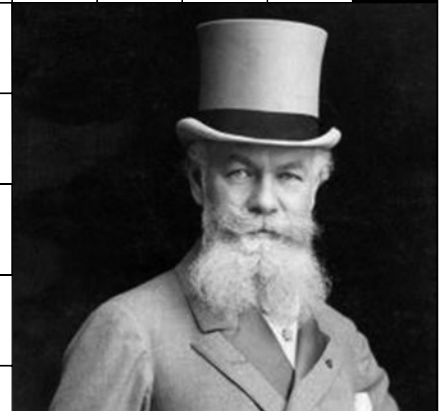
Január 6-án a Siménfalvi Unitárius Egyházkörszékben a Vándorbölcső program keretében két bölcsőt adtak át a rászoruló családoknak. Megjelent a program megálmodója és kivitelezője, Nagy Balázs néprajzkutató, aki ismertette a program történetét. A bölcsőket Péter Annamária és férje, valamint Szőcs Hedviga és férje kapták. A bölcsők anyagi háttérét Bálint Sándor egyházköri felügyelő gondnok és neje, valamint Szén Sándor lelkész és neje biztosították.

• **Székelyudvarhelyi Egyházkör**

December 16-án ünnepi istentiszteleten emléktáblát avattak a jubileumi év jegyében a recsenyédi unitárius templomban. A szószéki szolgálatot Kovács István közügyigazgató végezte, az emléktábla-avató beszédet Nagy Adél helyi lelkész mondta. Az ünnepi műsor keretében helyi fiatalok szavaltak, illetve szólót énekelt Dézsy Erika, zongorán kísérte Lokodi András.

Január 13-án a székelyudvarhelyi unitárius gyülekezetek együtt tartottak hálaadó istentiszteletet és ünnepeket a belvárosi templomban. A szószéki szolgálatot Rüszt Domokos Bethlen-lakótelepi lelkész végezte, majd Simó Sándor esperes köszöntötte az ünneplő gyülekezetet. A hálaadó alkalom Palatka Gyöngyi szavallatával zárult, majd szeretetvendégséget tartottak a Kriza János Szeretetotthonban.

	Munkácsy festménye	Maximomot elérő árvíz	Valamint	Törvényes ügy	Cukorizú	Kényelmesen megy	Fafajta	Svéd autójel	Monte Christo vára	... Lapja, magyar lap	Magyar énekes	Megbújik	Szike	Munkácsy festménye
Német autójel	Munkácsy festménye Magyar író volt (Viktor)													
Állás felszabadulása								Fontos bejárat Királyá avató						
Szemmel érzékel			Tavaszi zöldség Öreg hús jelzője						A rubelt váltja Pék számszáma					
Herélt bika				Latyakos Kis papírtálca						Könnyező Élelmiszer				
Fűszerezés					Liter Skálahang		Bőrbetegség A hosszúság jele			Ajtót szélesre nyit Siemens				
Nagy Imre szülőfaluja						Angol autómárka Morajlik					Lítium vegyjele Knock out			
Régi páros betűi		Lop Iljusin gépjele					Felesége van Tonna			Csepű Fűszerez				
Newton	Bizony rég Enged a csavar				Undorodik tőle Lét					Későre Zakó vége!				
A fej része			Levegő rég Őn vegyjele				Rövid férfikabát Puskát használ					Kötőszó Dehogyan!		
Csap közepe!		Nyakmelegítő Félszag!				Osonás Fontoló								
Egyházi avatást végző								A ház közepe! Kutyát elenged						
Félreeső sarok			Görög betű Növény része				Úrmanó Ellenérték							
Kés része		A múlt idő jele Szűk utca			Lapos edény Keleti uralkodó				Férfinév					
Kiló	Szikladarab Vadász igéje			Egymás után mond A szobába										
Eleven			Táncmultság Kén vegyjele				A föld felé A sugár jele							
... nő, Munkácsy festménye														

175 éve, 1844. február 20-án született Munkácsy Mihály festőművész (elhunyt 1900. május 1-jén)

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

Kiadja a Magyar Unitárius Egyház, Kolozsvár
Alapítási év: 1888. Új sorozat (1990-től)

Szerkesztőség: dr. Czire Szabolcs főszerkesztő, dr. Andorkó Júlia Eszter szerkesztő

Munkatársak: Asztalos Klára (Nők Világa), Barothi Brigitta (ifjúsági oldal), Bíró Sára (híroldal), Czire Alpár (fotó), Forrai Tibor (keresztrejtvény), Nagy Henrietta (gyermekoldal), Szabó László (Szeretetszolgálat)

Tördelés: Virág Péter. Olvasószerkesztő: Dénes Gabriella

Készült a kolozsvári Idea Nyomdában.

A szerkesztőség postacíme: 400105 Cluj, B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9. tel./fax: (0)264 593 236/(0)264 595 927

kozlony@unitarius.org

A lapszám megjeleníthető: kozlony.unitarius.org

Lapterjesztés és adminisztráció: **Gáspár Péter** és **Mezei Melinda**. A lapok kiszállításával kapcsolatos felvilágosítás: **Verbum Egyesület, Gál György Attila**, tel.: 0264 596 478

A kéziratok szerkesztőségbe érkezésének határideje: a tárgyhoz előtti hónap **15-e**. Kéziratokat nem őrzünk meg, és nem küldünk vissza. Közlésre szánt fényképeket kérésre visszaküldünk. A lapban közölt írások nem tükrözik feltétlenül a szerkesztőség nézeteit.

ISSN 1220-8418

Barangoló Isten országában

Kedves Barangolók!

Igaz, hogy karácsonyra nem mindenhol volt, de az új év csodaszép havas idővel ajándékozott meg bennünket. Remélem, hogy kihasználtátok, és barátaitokkal sokat-sokat szánkóztatok, hógolyóztatok, és lehetőségetek volt korcsolyázni, síelni is. Én is többször barangoltam havas tájakon, és csodáltam, ahogy megcsillan a lemenő nap színe a havon. Ilyenkor azt érzem, a jó Isten külön megajándékozott bennünket, hogy ilyen csodaországban élhetünk, és itt barangolhatunk.

Arra az esetre, hogyha a téli játékok után vacogva érkeznétek haza, arra gondoltam, egy bibliai kvízzel készülök nektek. Egyszerűek a kérdések, de odafigyelést és egy kis kutakodást igényelnek. Biztatlak benneteket, hogy ezáltal is barangoljatok a Biblia világában!

Bibliai kvíz: állatok a Bibliában

Kérdések:

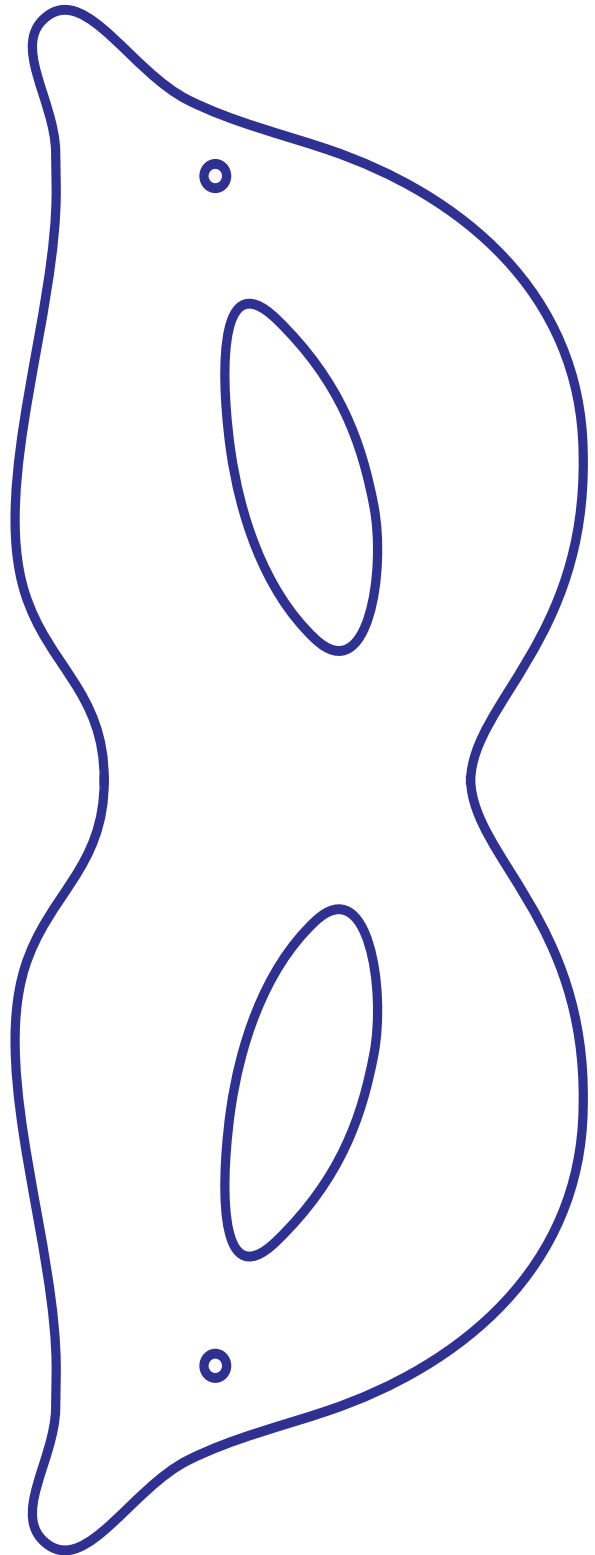
1. Melyik állat mentette meg Bálám életét? (Mózes 4. könyve, 22. fejezet)
2. Melyik állat nyelte le Jónást?
3. Milyen állatok jelennek meg a fáraó álmában?
4. Melyik király hajói hoztak pávákat is Izráelbe? (Krónikák 2. könyve, 9. fejezet)
5. Jézus születése után, szülei milyen két madarat vittek a templomba hálaáldozatként?
6. Ki ölt meg egy oroszlánt pusztá kézzel? (Bírák könyve 14. fejezet)
7. Milyen állat jelenik meg a tíz csapás közül a másodikban?
8. Milyen állat hátán vonult be Jézus Jeruzsálembe?

Megfejtéseket várjuk:

A farsangi bálra saját készítésű álarcgal indulhatsz. Színezd ki és vágd ki!

Egyházi szeretetszolgálat

Fényképek a Gondviselés Segélyszervezet legutóbbi segélyakcióiról

A Gondviselés Segélyszervezet 2019. január 11-én tartott gálája

Biró Attila lelkész (Árkos), **Ferenczi Enikő** mentálhigiénés szakember (Kolozsvár), **Farkas Dénes** ny. lelkész (Kolozs), **Gálfalvi Gábor** ny. tanító (Alsóboldogfalva), **Győrő Dávid** főjegyző (Kolozsvár), **Péterfi Zita Ágnes** segédlelkész (Sepsiszentgyörgy), **Szász-Cserey Katalin** lelkész (Firtosmartonos), **Vagyas Attila**, a Gondviselés Segélyszervezet központi munkatársa (Kolozsvár)